

370.1931

ค ๘๔๗ป

๕.๒

ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุพร จีงเกรียงไกร

๕๗ ๗ ๓๘ ๒๕๔๑

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

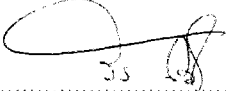
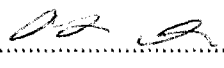
มีนาคม ๒๕๔๑

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

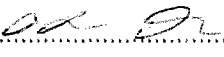
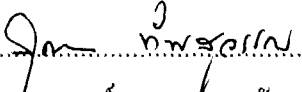
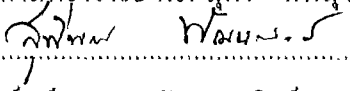
S 14157

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

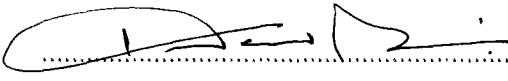
คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุดา ทัพสุวรรณ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่.....๖.....เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ และอาจารย์สุทิพรรณ พัฒนพานิชย์ ที่ให้ความกรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

และขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน คือนายมนตรี เทพสิทธิ์ นางประทุม สุรพลพิเชษฐ์ นางนารี ภูหาเรืองรอง นางสาวช่อทิพย์ ธรรมรักษ์ และนายจรงค์ศักดิ์ เมตตาทั่ว ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอใน จังหวัดปทุมธานี ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและช่วยอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขต ชนบททั้ง 157 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาวมณเฑียร ชมดอกไม้ ศิษยานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี นิสิตปริญญาเอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาข้อมูล

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

สุพร จึงเกรียงไกร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของการพัฒนาชนบท.....	7
แผนพัฒนาชนบทของรัฐบาล.....	9
บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท.....	14
ความเป็นมาของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท.....	19
สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี.....	32
ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
สมมติฐานการวิจัย.....	46
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	48
วิธีสร้างเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมเครื่องมือ.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52

5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	81
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	81
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	81
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
	การอภิปรายผล.....	86
	ข้อเสนอแนะ.....	90
	บรรณานุกรม.....	92
	ภาคผนวก.....	100
	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	101
	แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	108
	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	110
	หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	111
	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล.....	116
	รายชื่อ โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท.....	118
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	129

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ.....	48
2 แสดงจำนวนประชากรที่ส่งและตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพและ ขนาดโรงเรียน.....	54
3 แสดงจำนวนครูผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดโรงเรียนและ ระยะเวลาในการเข้าโครงการ.....	54
4 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและ ครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท จำแนกเป็นรายด้าน.....	55
5 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและ ครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท จำแนกเป็นรายข้อและรายด้าน.....	56
6 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและ ครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท จำแนกเป็นรายด้าน.....	60
7 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและ ครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท จำแนกเป็นรายด้าน.....	64
8 การเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้าน และโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	68
9 การเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้าน และโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	70

10	การเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้าน และโดยรวม จำแนกตามระยะเวลาในการเข้าโครงการ.....	71
11	ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ.....	72
12	ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลา ในการเข้าโครงการ.....	73
13	ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลา ในการเข้าโครงการ.....	74
14	ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ.....	75
15	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอน ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชนระหว่างขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of Variance).....	76
16	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอน ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ระหว่าง ขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ โดยการ วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of ariance).....	77

17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอน ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ระหว่างขนาด ของโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of Variance).....	78
18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอน ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวม ระหว่างขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาในการ เข้าโครงการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of Variance).....	79

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 แสดงการบริหารงานตามระบบการพัฒนาชนบทแนวใหม่.....	13
---	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาชนบทเป็นงานที่สำคัญมาก เพราะคนไทยส่วนใหญ่อยู่ในชนบท และคนในชนบทส่วนมากมีปัญหาเรื่องความอดอยาก ความขาดแคลน ความเจ็บป่วยและที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาความรู้ ความด้อยโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต้องอาศัยกำลังคน ซึ่งได้ผ่านกระบวนการศึกษา เพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการดำเนินงานพัฒนาชนบทควบคู่ไปด้วย จึงจะบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศได้ การพัฒนาชนบทจึงเป็นงานที่สำคัญประการหนึ่ง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชทานแก่คณะผู้บริหารเร่งรัดพัฒนาชนบทระดับผู้ว่าราชการจังหวัด ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2512 ว่า "การพัฒนาชนบทเป็นงานที่สำคัญ เป็นงานที่ยาก เป็นงานที่ต้องทำด้วยความสามารถ ความฉลาด ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ได้มุ่งหมายหากินด้วยวิธีใด ๆ" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 7)

นโยบายของรัฐบาล ถือว่าการพัฒนาชนบทเป็นงานที่รัฐบาลต้องทำให้ได้โดยอาศัยความร่วมมือจาก 5 กระทรวงหลัก เพื่อแก้ไขความยากจน และคนว่างงาน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนั้น มีนโยบายชัดเจนว่า จะจัดและส่งเสริมให้สถาบันทางการศึกษาทุกระดับเป็นศูนย์กลางบริการด้านการศึกษา วิชาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬาพลานามัย นันทนาการ และข่าวสาร เพื่อบริการแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2538 : 11)

คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับนโยบายการพัฒนาชนบทไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเนื่องจากเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเป็นหน่วยงานที่มีเครือข่ายบริการครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด มีโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ 31,441 โรงเรียน โดยเฉลี่ย 1 ตำบล จะมีโรงเรียนประถมศึกษาประมาณ 5 โรงเรียนหรือ 2 หมู่บ้านต่อ 1 โรงเรียน มีครูประถมศึกษาจำนวน 358,775 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 6, 35)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้สนองนโยบายดังกล่าวโดยจัดทำโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 เป็นต้นมา มีลักษณะสำคัญคือต้องการใช้กระบวนการทางการศึกษา จัดการเรียนรู้การสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยมีเป้าหมายคือ แก้ไขปัญหาความไม่รู้ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความเจ็บป่วย ความยากจน ความขาดแคลน ความยากไร้ต่าง ๆ กับประชากรของประเทศ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) เริ่มดำเนินการปีงบประมาณ 2530 ในเขตพื้นที่อำเภอเป้าหมาย 7 อำเภอ จนถึงปี 2534 รวมจำนวนโรงเรียนในโครงการ 40 โรงเรียน และในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) ได้ขยายการดำเนินการออกไปอีก 117 โรงเรียน รวมโรงเรียนตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปี 2539 จำนวน 157 โรงเรียน ครูผู้ดำเนินการ 2,280 คน นักเรียน 41,644 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี, 2539 : 3)

ในปี พ.ศ. 2537 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดประชุมสัมมนาศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ระดับจังหวัดทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 5-9 กันยายน 2537 ณ โรงแรมแม่ฮ่องสอนริเวอร์ไซด์ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปคำบรรยายของผู้อำนวยความสะดวกนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มีความทุกข์ใจเพราะโรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนเพียงเล็กน้อย แต่มีงานทำมากมาย หลายโรงเรียนต้องใช้งบประมาณจากภาคเอกชนมาสนับสนุน บางแห่งระดมทุนมาจากหน่วยงานอื่น ๆ มาช่วยก็มี บางโรงเรียนอยู่ในอุปถัมภ์ของสโมสรและเอกชน เช่น สโมสรโรตารี สโมสรไลออน เป็นต้น ทำให้มองเห็นว่ารัฐควรยื่นมือเข้าไปช่วยโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537 : 36-37) และจากการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีงบประมาณ 2530-2536 พบว่าผู้บริหารเห็นด้วยกับการดำเนินงาน แต่ยังไม่เข้าใจรูปแบบการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีน้อย ประชาชนไม่เข้าใจการดำเนินงานตามโครงการเท่าที่ควร งบประมาณสนับสนุนโครงการมีน้อย จึงไม่สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี, 2537 : 4) สำหรับโรงเรียนในโครงการการศึกษา

เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่เริ่มต้น มาจนถึง พ.ศ. 2538 พบว่ามีอุปสรรคใหญ่ ๆ คือ งบประมาณสนับสนุนมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และโรงเรียนขาดแคลนบุคลากรบางสาขาวิชาซึ่งอีกทั้งบางโรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2539 : 22) ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกับทั้งจะเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหา อันเกิดแก่การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งจะดำเนินงานโครงการนี้ในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้านและโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบปัญหาและวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในปัจจุบัน และอนาคตให้มีประสิทธิภาพเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนและคนในชุมชน และส่งผลต่อการพัฒนาชนบทตามนโยบายของรัฐบาล

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ใน 3 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน
- 1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

2. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน 157 โรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2539 จำนวนรวม 2,280 คน แยกเป็น

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 157 คน

2.2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,123 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2539 จำนวน 525 คน แยกเป็น

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 140 คน

3.2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 385 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สภาพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่งตามขนาดของโรงเรียน และตามระยะเวลาที่เข้าโครงการ ดังนี้

4.1.1 ขนาดของโรงเรียน แยกเป็น

4.1.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

4.1.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง

4.1.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

4.1.2 ระยะเวลาที่เข้าโครงการ แยกเป็น

4.1.2.1 โรงเรียนที่เข้าโครงการ 5 ปีขึ้นไป

4.1.2.2 โรงเรียนที่เข้าโครงการต่ำกว่า 5 ปี

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

ถำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหา หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในจังหวัดปทุมธานี
2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่โรงเรียนที่ดำเนินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
3. ครูผู้สอน หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางด้านปฏิบัติการสอนที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่โรงเรียนที่ดำเนินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
4. โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) หมายถึง แผนดำเนินงานที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท ในการศึกษาครั้งนี้ การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท หมายถึงการดำเนินงานใน 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน หมายถึง การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยการใช้ทรัพยากร บุคคล อาคารสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการสำรวจตามแบบฟอร์มข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และใช้ข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแผนงาน โครงการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน การประชุมหารือกับผู้เกี่ยวข้อง การประสานงาน และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปพัฒนาชนบท และการประเมินผลการดำเนินงาน

4.2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การเลือกวิชาเรียน การวัดผลประเมินผล การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อพัฒนาคนในหมู่บ้านให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

4.3 ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในหมู่บ้าน หมายถึง การจัดอบรมและสัมมนาผู้นำชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้มีความรู้เข้าใจโครงการกศ.พช. และให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนตามความถนัดแต่ละคน เพื่อช่วยให้โรงเรียนพึ่งตนเองได้ การปรับปรุงบริเวณ สถานที่ และสนามของโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท การให้บริการด้านจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในหมู่บ้าน การจัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพื้นที่เป้าหมาย การให้บริการชุมชนด้านนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ในท้องถิ่นแก่ประชาชนตามโอกาสอันเหมาะสมและตรงกับความต้องการ

6. โรงเรียน หมายถึง สถาบันการศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี นับรวมตั้งแต่โรงเรียนที่เข้าโครงการในปีงบประมาณ 2530 จนถึงโรงเรียนที่เข้าโครงการในปี งบประมาณ 2539

7. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์แบ่งขนาดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งขนาดโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

7.1 โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียน 1-120 คน

7.2 โรงเรียนขนาดกลาง นักเรียน 121-300 คน

7.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียน 301 คน ขึ้นไป

8. ระยะเวลาในการเข้าโครงการ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2539 โดยแบ่งเวลาออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

8.1 โรงเรียนที่เข้าโครงการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (เข้าโครงการปี พ.ศ.2530-2535)

8.2 โรงเรียนที่เข้าโครงการต่ำกว่า 5 ปี (เข้าโครงการปี พ.ศ.2536-2539)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการพัฒนาชนบท
2. แผนพัฒนาชนบทของรัฐบาลตามระบบ กชช.
3. บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท
4. ความเป็นมาของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
5. สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี
6. การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานี
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการพัฒนาชนบท

การพัฒนาชนบท คือกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในทุก ๆ ด้านทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัยการปกครองตนเอง ให้เปลี่ยนแปลง ไปตามแผนที่กำหนดขึ้น (ดิเรก ฤกษ์หรั่ง. 2522 : 13 ; ศราวุฒิ ปัญญาบุญ 2536 : 8) สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาชนบทเพราะหลักมนุษยธรรมและความมั่นคงของชาติ (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในปี พ.ศ.2526 ; อ้างอิงมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 2) และชาวชนบทเป็นผู้ที่ด้อยพัฒนาในหลายด้านทั้งด้านความรู้ สุขภาพ และรายได้ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย (สนธิ์ สมักรการ. 2524 : 12)

สำหรับการพัฒนาชนบทของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาที่ยอมรับศักดิ์ศรีและความสามารถของชาวชนบทว่าเขาสามารถที่จะพัฒนาตนเอง ท้องถิ่น และชุมชนของเขาได้ (ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ. 2525 : 34 ; สุรพล กาญจนะจิตรา. 2524 : 56-65) โดยมีหลักการให้ประชาชนในชนบทพึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเขาด้วย (วิรัช เตียงหงษากุล. 2529 : 7 ; สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2524 : 5 ; ทองอยู่ แก้วไทรฮะ. 2524 : 35)

สิ่งที่เป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาชนบทก็คือการพัฒนาคุณภาพของคนโดยการเตรียมความพร้อมในทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะในการแสวงหาหรือรวบรวมข้อมูล ทักษะในการทำงานทั้งด้านอาชีพส่วนตัวและทำงานเพื่อชุมชน (นิพนธ์ ศศิธร. 2526 : 12-15 ; ทองอยู่ แก้วไพเราะ. 2524 : 43 ; สุรพล กาญจนะจิตรา 2524 : 65 ; ไพรัตน์ เคชะรินทร์. 2527 : 14 ; ระวี ภาวิไล. 2524 : 37)

ประจวบ คล้ายเจียม (ม.ป.ป. : 19) กล่าวว่า การพัฒนาชนบท คือการพัฒนาความคิด ชีตความสามารถของประชากรด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถช่วยตนเองและชุมชนไปสู่ความเจริญก้าวหน้า เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

องค์การสหประชาชาติ (ศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ม.ป.ป. : 5/3-5/4) ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาชนบท หมายถึงกระบวนการที่มุ่งปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยการร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชน และควรเป็นการริเริ่มของประชาชนเอง

ลีลี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 152 ; อ้างอิงมาจาก Lele. 1976 : 20) ให้ความหมายของการพัฒนาชนบทไว้ว่า เป็นการปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในชนบท และเป็นการกระทำให้กระบวนการที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตนเอง

แซนเดอร์ (บุญทัน สุขกลาง. 2534 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Sander. 1970 : 68) ได้ให้ความหมายการพัฒนาชนบทที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชนบทไว้ดังนี้

1. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นกระบวนการ หมายถึง การคลี่คลายของสิ่งต่าง ๆ การกระทำต่าง ๆ ในทางก้าวหน้าโดยเน้นที่การเปลี่ยนแปลงความคิด จิตใจ และความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชน
2. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นวิธีการ หมายถึง วิธีการทำงานหรือขั้นตอนการดำเนินงานชุดหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางประการ โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวัตถุ
3. การพัฒนาชนบทที่เป็นโครงการ หมายถึง ลักษณะของกิจกรรมชุดหนึ่ง ซึ่งเกิดจากวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานชุดหนึ่ง โดยเน้นที่การบรรลุเชิงปริมาณและรายงานผลของกิจกรรมชุดต่าง ๆ นั้นได้
4. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นกรรมวิธี หมายถึง ลัทธิความเชื่อที่แฝงด้วยอารมณ์ที่อุทิศความรู้เรื่องแห่งการศึกษา จึงมีจุดเน้นที่แนวคิดหรืออุดมการณ์ในเชิง

ปรัชญาชีวิตของประชาชน

สนธยา พลศรี (2537 : 61) กล่าวว่า การพัฒนาชนบท คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ตั้งใจกระทำให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ให้มีการกินดีอยู่ดีขึ้นส่งเสริมให้ชาวชนบทพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2534 : 5) และสุนทร พูนเอียด (2536 : 15) ซึ่งสรุปว่า การพัฒนาชนบท เป็นการพัฒนาความคิด ความสามารถของประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น ในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยความร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2539 : 21) ได้กล่าวถึงการพัฒนาชนบทว่า การพัฒนาคนเป็นปัจจัยเบื้องต้นของการพัฒนาชนบท และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน เพราะการศึกษาก็จะเสริมสร้างให้คนเรามีสมรรถนะในการใช้เหตุใช้ผล ในการคิดค้นปรับปรุง และสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น

สรุปแล้ว การพัฒนาชนบท หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาความคิด ความสามารถความร่วมมือของรัฐและประชาชน ในอันที่จะส่งเสริมและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถช่วยตนเองและชุมชนได้ในที่สุด

แผนพัฒนาชนบทของรัฐบาลตามระบบ กชช.

การพัฒนาชนบทเป็นกระบวนการของความพยายามที่จะปรับปรุงมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้นและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ จึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยใช้ “แผน” เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน รัฐจึงได้จัดระบบการพัฒนาชนบทในรูปคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ระบบ กชช.) โดยเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและมีความเป็นมาดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2535 : 28-29)

การพัฒนาชนบทอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2485 รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กำหนด แผนการบูรณะชนบท ขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) และมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ติดต่อกันมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน

การพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-4 เป็นการดำเนินงานในลักษณะต่างคนต่างทำ โดยกรมกองต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ความซ้ำซ้อนในเรื่อง โครงการ พื้นที่ ความทั่วถึงในการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาชนบท ตลอดจนขาดการประสานงานดำเนินงานในพื้นที่ ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณ เวลา ทรัพยากรอย่างมากมาย ดังนั้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงระบบการพัฒนาชนบทเป็นรูปคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ระบบ กชช.) โดยออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 ขึ้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2524 จัดวางระบบการบริหารการพัฒนาชนบทที่เรียกว่าระบบ กชช. โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการประสานงานระหว่างกรม กระทรวงที่เกี่ยวข้อง

ระบบ กชช. เป็นแนวทางการพัฒนาชนบทแนวใหม่ จุดหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินงานพัฒนาชนบทในอดีต โดยผนึกกำลังระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท 5 กระทรวงหลัก คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรมเข้าด้วยกัน ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานทั้งในด้านโครงการและพื้นที่ดำเนินการ อีกทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการพัฒนาโดยการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมบำรุงรักษา มติคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2531 เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2531 กำหนดให้กระทรวงพาณิชย์เพิ่มเติมเป็นกระทรวงหลักที่ 6 เป้าหมายสำคัญ ระบบ กชช. คือ "การผนึกกำลังของกระทรวงหลัก" ดำเนินงานร่วมกันเป็นแผนอย่างมีระบบ มีการผสมผสาน มีความต่อเนื่อง และประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เข้าใจและร่วมในการพัฒนาชนบท

แผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนในชนบทที่ค้อยโอกาสในเศรษฐกิจและสังคม ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ยึดปัญหาในแต่ละพื้นที่เป็นหลัก
2. มุ่งยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกพื้นที่
 - 2.1 พื้นที่ลุ่มน้ำ - พอลุ่มน้ำ
 - 2.2 พื้นที่ป่ากลาง - อยู่ดีกินดี
 - 2.3 พื้นที่ก้าวหน้า - มั่งมีศรีสุข

3. เน้นการฝึกกำลังระหว่างหน่วยงานของรัฐและระหว่างรัฐกับเอกชน โดยเน้นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

4. สนับสนุนบทบาทองค์กรประชาชน และประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองและชุมชน เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น

แนวการพัฒนา

การพัฒนาชนบทแนวใหม่ในรูปคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 ประการ คือ (ศูนย์ประสานงานพัฒนาชนบทแห่งชาติ. 2535 ก : 3)

1. การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในชนบท
2. การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐ
3. การปรับปรุงกลไกการบริหารงานพัฒนาชนบท
4. การเพิ่มการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนและภาคเอกชน(กรอ.)

ปัญหาของหมู่บ้านชนบท

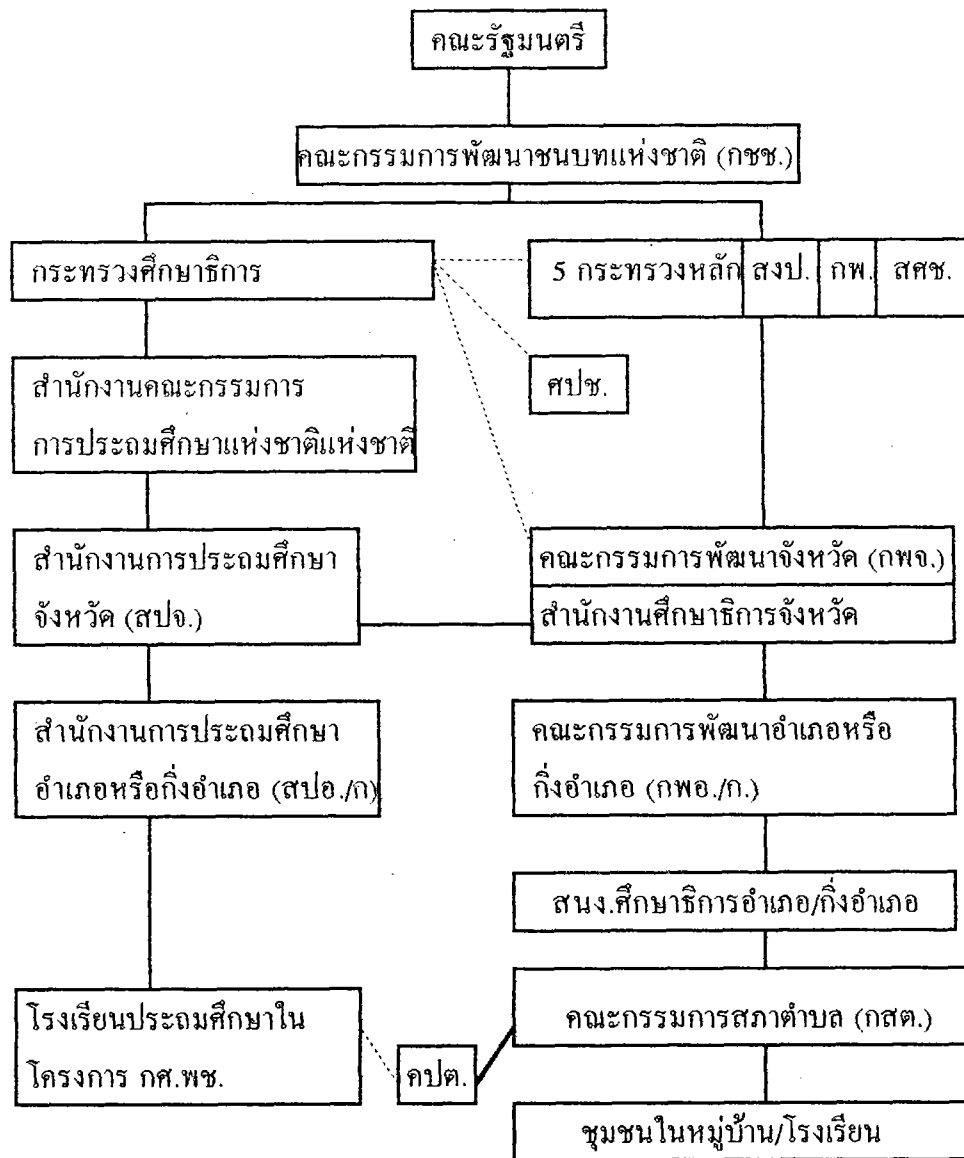
ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของชาวชนบทในปัจจุบันจำแนกได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้ (สำนักงานศูนย์ประสานงานพัฒนาชนบทแห่งชาติ. 2535 : 18)

1. ปัญหาการคมนาคม แก้ไขโดยบูรณะ ปรับปรุงและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทที่มีอยู่เดิมเป็นหลัก ทางเชื่อมเข้าหมู่บ้าน ไร่นา ให้ประชาชนมีส่วนในการก่อสร้าง
2. ปัญหาผลผลิตต่ำ แก้ไขโดยการพัฒนาอาชีพ จัดระบบการเกษตรครบวงจร ปรับปรุงพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ปรับปรุงระบบการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ ส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัว อุตสาหกรรมขนาดย่อม
3. ปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค แก้ไขโดยก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เร่งรัดโครงการน้ำสะอาดและประปาหมู่บ้าน
4. ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย แก้ไขโดยขยายงานสาธารณสุขมูลฐานโดยชุมชนในท้องถิ่น เพิ่มบทบาทของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดปัญหา ความต้องการ วิธีการแก้ปัญหาและการบริหารทรัพยากรที่ระดมได้โดยชุมชนเอง ปรับปรุงระบบบริการสาธารณสุข ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการดำเนินงานสาธารณสุข
5. ปัญหาการขาดแคลนความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง แก้ไขโดยรณรงค์รู้หนังสือและการอ่านหนังสือ เพื่อให้คงสภาพการรู้หนังสือ ส่งเสริมความรู้วิชาสามัญและวิชาชีพ

ด้านต่าง ๆ ที่เหมาะกับท้องถิ่น ส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็กและสตรีให้มีความรู้ด้านโภชนาการ และการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้องวิธี

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นโครงการหนึ่งในแผนพัฒนาชนบทของรัฐบาลดำเนินการภายในระบบคณะกรรมการการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ระบบ กชช.) โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประชาชนในหมู่บ้านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงาน มีการบริหารงานตามภาพประกอบในหน้าถัดไป

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่า เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการจัดระบบบริหารการพัฒนาชนบทข้างต้น รัฐจึงบริหารงานพัฒนาชนบทโดยจัดองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ขององค์กรตั้งแต่ระดับนโยบายจนไปถึงระดับปฏิบัติงานในท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรระดับชาติ องค์กรระดับจังหวัด องค์กรระดับอำเภอ องค์กรระดับตำบล และองค์กรระดับหมู่บ้านจนถึงโรงเรียนประถมศึกษา ตามภาพประกอบ 1

..... สายประสานงาน

_____ สายบริหาร

สงป. สำนักงานงบประมาณ

คปต. คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล

กพ. คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สปช. ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ

สศช. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพประกอบ 1 การบริหารงานตามระบบการพัฒนาชนบทแนวใหม่

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2538 : 9)

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน หรือสังคม ดังนั้น โรงเรียนจึงมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อชุมชนหรือสังคมหลายประการ

สุภรณ์ ศรีพหล (2525 : 21) ได้เสนอว่าโรงเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคม เช่นเดียวกับบทบาทหน้าที่ของการศึกษาที่มีต่อสังคม ดังนี้ คือ

1. ถ่ายทอดความรู้ ศิลปวิทยาการต่าง ๆ ให้แก่นุชน
2. อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี
3. รับใช้บริการแก่สังคมตามที่สังคมต้องการ
4. เปลี่ยนแปลงสังคม

ก้วน ขาวหนู (2526 : 41-42) ได้เสนอบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. สอนและอบรมนักเรียน โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรและแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. สอนประชาชน ในด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ
3. บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

สวัสด์ นิเทศวรวิทย์ (2526 : 25-26) ได้กล่าวถึง งานของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการ พัฒนาชนบทว่า

1. งานด้านอาชีพ โดยการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพให้ได้ผล นักเรียน สามารถปฏิบัติได้ ขณะเดียวกันก็เผยแพร่อาชีพใหม่ ๆ แก่ชุมชนด้วย
2. งานด้านกีฬาและนันทนาการ โดยบริการด้านกีฬา และนันทนาการแก่ชุมชน ใช้กีฬาเป็นสื่อที่จะให้ประชาชนหันมาให้ความร่วมมือกับชุมชนและโรงเรียน
3. งานด้านบริการสุขภาพอนามัยได้แก่ การบริการให้ความรู้ในการป้องกัน โรคติดต่อ การสุขภาพบาลต่าง ๆ เรื่องน้ำดื่ม เรื่องส้วม
4. งานด้านการฝึกกำลังชาวบ้าน ได้แก่การร่วมมือร่วมใจในด้านการพัฒนาชุมชน โดยโรงเรียนเป็นผู้นำ
5. งานด้านประเพณี วัฒนธรรม และการอนุรักษ์ โรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการ ดำเนินการเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 78-79) ได้กำหนด บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบทไว้ดังนี้

1. บทบาทในการจัดการเรียนการสอน ต้องสอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เน้นกระบวนการกลุ่ม
2. บทบาทในการฝึกและพัฒนาบุคลากร โดยการแสวงหาผู้นำชุมชน คัดเลือกผู้นำ และฝึกอบรมผู้นำ ผู้นำที่ได้รับการพัฒนาแล้วจะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้ดี
3. บทบาทในการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร บริการข่าวสาร และความรู้แก่ประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนหรือใช้ศูนย์ข่าวสารและหอกระจายข่าว
4. บทบาทในการเป็นศูนย์กลางด้านวิชาการและการอาชีพ นำความรู้แนวคิดวิธีการใหม่ ๆ ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพมาเผยแพร่แก่ประชาชน
5. บทบาทในการเป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น โดยให้บริการด้านกีฬา นันทนาการ และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
6. บทบาทในการประสานงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท โรงเรียนต้องประสานงาน และขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ หน่วยงานที่ขอความร่วมมือได้แก่ หน่วยงานในสังกัด 4 กระทรวงหลัก หน่วยงานสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องถิ่น

เสน่ห์ จามริก (อ้อมทิพย์ เมฆรักขานิชแคมป์, 2532 : 14 ; อ้างอิงมาจากเสน่ห์ จามริก, 2530 : 56) กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้แท้จริง โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองบนฐานแห่งศักยภาพและสภาพแวดล้อมของตนและการศึกษาเพื่อฟื้นฟูชุมชนชนบทก็เป็นแนวทางหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหลักการข้อนี้ และเพื่อว่าคนส่วนใหญ่จะได้มีโอกาสดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นกำลังพัฒนาต่อส่วนรวมด้วยในที่สุด

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2532 : 52-53) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูทำหน้าที่ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการระดับตำบล ดังนี้

1. เป็นผู้เสนอข้อมูลประกอบการพิจารณา แก้ปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาชนบท
2. สนับสนุนงานวิชาการและอุปกรณ์ที่จำเป็นตามโครงการพัฒนาชนบท
3. ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และประสานงานโครงการพัฒนาชนบท

4. ให้ความรู้ทางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตแก่ชุมชน

5. ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาชนบทแก่

ชุมชน

6. ส่งเสริมให้มีศูนย์กิจกรรมเพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูล และแนวทางประกอบอาชีพแก่

ชุมชน

7. เป็นผู้นำแนวทางในการพัฒนาชนบททั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

8. เป็นผู้รวบรวมข้อมูล ให้ข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

พัฒนาชนบทแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9. ร่วมกับประชาชนพัฒนาสาธารณประโยชน์ของท้องถิ่นและชุมชน ตามโครงการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

10. ให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล ในการจัดทำแผนโครงการพัฒนาชนบททางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่น

โกศล คำเต็ม (2531 : 16-17) ได้สรุปบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชนบทว่า โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาชนบทได้เป็นอย่างดี ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนด้วยความเชื่อนี้หลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย จึงมีแนวคิดที่จะใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท โดยจัดการศึกษา ดังนี้

1. ให้ความรู้ด้านวิชาสามัญ และวิชาชีพ

2. ส่งเสริมให้มีทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ

3. ส่งเสริมให้มีลักษณะนิสัยแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

4. ส่งเสริมให้มีความสามารถในการพัฒนาความเป็นอยู่ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ

5. ส่งเสริมให้อนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2533 : 41) กล่าวว่าโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญมีหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ฝึกฝนเพื่อสามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่พิเศษที่จำเป็น เปลี่ยนแปลงแก้ไขวัฒนธรรมโดยเสริมสร้างสิ่งค้ำคว้าหรือความรู้ใหม่ ๆ ฝึกฝนอบรมให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพได้ พึ่งตนเองได้ ให้บริการ ประสานงานและให้ความร่วมมือกับชุมชน

กุศล บุญยมาลิก (2535 : 15-16) เสนอว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จะบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาชนบท ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ

1. การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการทุกครัวเรือน โดยจัดเก็บเป็นประจำทุกปี

2. การประสานงานจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้าไปพัฒนาชนบท

3. การสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน

4. การถ่ายทอดเทคโนโลยีเครือข่ายหมู่บ้าน

5. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้แพร่หลายถึงระดับครัวเรือน

ทวี ทิมขำ (อุราวรรณ เอื้อประเสริฐ. 2535 : 22 ; อ้างอิงมาจาก ทวี ทิมขำ 2531 : 9)

ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนต่อการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาและผู้นำชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ

2. นำความคิดใหม่ ๆ มาเผยแพร่แก่ชาวบ้าน

3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายในโรงเรียนโดยให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม

4. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5. เป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งติดต่อผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นครั้งคราว

อนงค์ ลอยมา (2536 : 30-31) กล่าวถึง บทบาทของครูต่อการพัฒนาชนบทว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นบุคคลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน เพราะครูเป็นผู้ที่มีจำนวนมาก และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อีกทั้งมีความรู้ความสามารถ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ครูจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชนบทในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และการสาธารณสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536ข : 111) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. ให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่นด้านอาคารสถานที่ การบริการด้านความรู้ และวิชาการ และการอบรมอาชีพ

2. ให้บริการด้านวัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ

3. อำนวยความสะดวกในการติดต่องานต่าง ๆ

4. จัดป้ายประกาศข่าวสาร

5. ดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ทางด้านศาสนา งานประเพณีต่าง ๆ

การพัฒนาท้องถิ่น และการส่งเสริมกีฬา

พัชรา สร้อยจิต (2536 : 28-29) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. สอนนักเรียนและประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถในอันที่จะช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

2. อนุรักษ์และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

3. ให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน

4. ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้การพัฒนาชนบทบรรลุผล

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ (2539 : 31) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน เพื่ออนุรักษ์และคงไว้ซึ่งทรัพยากรทุกด้าน มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชุมชน

2. เน้นความร่วมมือและประสานงานจากฝ่ายต่าง ๆ

3. ส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิต และลดการบริโภคที่สิ้นเปลือง จัดกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของชุมชน

4. เน้นการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรในท้องถิ่น ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนและประชาชนในเขตบริการของโรงเรียน รู้จักหวงแหนและเพิ่มปริมาณทรัพยากรธรรมชาติขึ้นมาทดแทน

5. สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการพัฒนาชนบท

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535 : 18) ได้กล่าวถึงภารกิจที่สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา คือ

1. การจัดการเรียนการสอน

2. การเป็นศูนย์กลางพัฒนาชุมชน

ผู้บริหารการศึกษา จำเป็นต้องนำภารกิจทั้ง 2 ประการ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาได้รับมอบหมายมาปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จตามนโยบาย ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนมีความพร้อม และมีศักยภาพที่จะดำเนินการได้โดยปฏิบัติ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 19)

1. ผู้บริหารและคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนให้ครบตามกระบวนการของหลักสูตร (คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น)

2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริง กิจกรรมดังกล่าวคือ กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3. ดำเนินการเรียนการสอนโดยการปฏิบัติ มิใช่ให้นักเรียนท่องจำ ผู้เรียนจะต้องได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยตนเองนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันเป็นแบบอย่าง นำสิ่งที่เรียนรู้หรือปฏิบัติในโรงเรียนไปปฏิบัติที่บ้าน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น

4. นักเรียนในชนบทที่ขาดโอกาสศึกษาต่อ จะต้องได้รับการฝึกปฏิบัติในด้านการงานอาชีพให้มีทักษะด้านอาชีพ ดัดตัวจากโรงเรียนไปใช้ในชีวิตจริง หรือแม้แต่อยู่ในสถานศึกษา โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการอาชีพ ให้ครบวงจรได้ กล่าวคือ

4.1 มีการศึกษา เรียนรู้ การงาน อาชีพ ที่สอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการของชุมชน

4.2 มีการปฏิบัติ และมีผลผลิต การจัดการ การตลาด ฯลฯ

4.3 มีการนำผลการปฏิบัติ/ผลผลิต ไปใช้ประโยชน์ โดยวิธีการต่าง ๆ

4.4 มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหา

4.5 มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชน

5. โรงเรียนต้องมีความสามารถเป็นผู้นำในชุมชน ในเขตการบริการของตนให้เกิดการพัฒนาแสวงหา การจัดการให้เกิดการพัฒนาในชุมชน

สรุปแล้ว งานของโรงเรียน ที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติเพื่อการพัฒนาชนบทนั้น ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. งานด้านการสอน ทั้งสอนนักเรียนและสอนประชาชนในชุมชน

2. งานด้านการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน

3. งานด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี

4. งานด้านการฝึกอบรมเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ

5. งานด้านการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำการพัฒนา

มาสู่ชุมชน

ความเป็นมาของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) เป็นโครงการของกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมาย หรือพื้นที่ยากจนของประเทศ โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทยากจนให้พึ่งตนเองได้ มีความเป็นมาและการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2535 : 1)

1. โครงการนี้เริ่มต้นตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ได้สนับสนุนให้งบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาชนบทโดยใช้กระบวนการทางการศึกษา เหตุผลในการใช้โรงเรียนประถมศึกษา เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทนั้น เพราะเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน และใกล้ชิดกับประชาชนมาก เนื่องจากมีโรงเรียนประถมศึกษากระจายไปทั่วทุกตำบล ซึ่งประกอบด้วยครูที่มีความรู้พื้นฐานพอที่จะช่วยพัฒนาชุมชนได้ หากได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมประสบการณ์ที่จำเป็นให้แก่ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้มีส่วนร่วมช่วยพัฒนาชุมชนในชนบท

2. จัดทำเป็นแผนงาน 4 ปี แล้วทำโครงการเป็นปี ๆ ไปตามสภาพปัจจุบันโดยยึดกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักในการพัฒนาคน ใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาคนให้พึ่งตนเองได้ แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ว่า เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาชุมชน โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อคุณภาพชีวิตได้ และใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้และบริการต่าง ๆ ของประชาชนในหมู่บ้าน

3. โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษา ในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาชุมชนในเขตชนบทในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาตนเอง สังคม และคุณภาพชีวิต

3.2 ส่งเสริมให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ

3.3 เพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความรู้สึกตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง

3.4 ให้รู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ให้ได้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละและมีคุณสมบัติของนักพัฒนา

3.5 ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ในด้านอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

3.6 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชนบท

3.7 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท

3.8 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

4. โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาในหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ได้มีเป้าหมายให้โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เป้าหมายเข้าโครงการจำนวน 300 โรงเรียนต่อปี โดยโรงเรียนจะได้รับการพิจารณาในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การสาธารณสุข และการปกครองตนเองให้มีคุณภาพสูงขึ้น

วิธีการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ กศ.พช.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 3) ได้กำหนดวิธีการคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาเข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ดังนี้

1. ให้สภาพลเสนอชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านชนบท ที่จะเป็นโรงเรียนเป้าหมายของโครงการ ไปยังคณะกรรมการอำเภอ (กพอ.) โดยโรงเรียนดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้ผลดีกว่าโรงเรียนใกล้เคียง

1.2 เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่น้อยกว่า 120 คน และมีครูที่ทำการสอนประจำที่โรงเรียน ไม่น้อยกว่า 7 คน (ในท้องที่ที่มีโรงเรียนขนาดเล็กก็ให้ผ่อนผันหลักการข้อนี้ได้)

1.3 คณะครูโรงเรียนนี้ จะต้องพักอาศัยในหมู่บ้านซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่หรือหมู่บ้านใกล้เคียงไปมาสะดวก ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนครูทั้งโรงเรียน

1.4 มีบริเวณเพียงพอที่จะใช้เป็นสถานที่สำหรับสาธิตวิชาชีพด้านการเกษตร และวิชาชีพอื่น ๆ

2. กรรมการหมู่บ้าน (กม.) ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์คือ ความพร้อมของโรงเรียนในการเป็นศูนย์กลางประชากรสำคัญที่ชุมชนในชนบทจะนำมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจ คือ ความเชื่อถือ ความศรัทธา ที่ประชาชนมีต่อสถานศึกษาผู้บริหาร คณะครูในโรงเรียน

3. เมื่อกรรมการหมู่บ้าน (กม.) คัดเลือกโรงเรียนแล้ว กรรมการก็นำเสนอต่อสภาตำบลเป็นการพิจารณาอีกระดับหนึ่ง เมื่อสภาตำบลพิจารณาโรงเรียนใดมีความเหมาะสมก็คัดเลือกเสนอต่อกรรมการพัฒนาชนบทระดับอำเภอ (กพอ.) เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนาชนบทระดับอำเภอ พิจารณาแล้วนำรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) เพื่อนำไปบรรจุเป็นแผนพัฒนาชนบทระดับจังหวัด เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) อนุมัติให้ดำเนินการต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การดำเนินงานตามโครงการนี้ มีผลที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 5)

- (1) ได้รูปแบบการพัฒนาชนบทที่ดี สามารถในการนำไปใช้ในการพัฒนาชนบทของประเทศไทยในอนาคตได้
- (2) บุคลากรในหมู่บ้านได้แก่ครู นักเรียน ประชาชน จะได้รับการพัฒนาอย่างน้อยปีละ 300 โรงเรียน
- (3) มีโรงเรียนเป็นสถานที่บริการข่าวสารต่าง ๆ
- (4) มีโรงเรียนได้รับการปรับปรุงเป็นสถานสาธิตการพัฒนาต่าง ๆ
- (5) มีเอกสารคู่มือดำเนินการโครงการ กศ.พช.

ลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานโครงการ

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานเป็นระยะ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 2)

1. จัดฝึกอบรมเข้มแก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของกรมต่าง ๆ ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แต่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค โดยเน้นการพัฒนาจิตใจ และแนวดำเนินงานการ

พัฒนาชนบทที่ประสบผลสำเร็จแล้ว

2. กระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งข้าราชการครูชั้นผู้ใหญ่ที่ฝึกอบรมไปแล้ว ซึ่งปฏิบัติราชการในจังหวัดใกล้เคียงกันเป็นคณะกรรมการศูนย์ดำเนินการโดยให้มีหน้าที่ทางวิชาการ เช่น ฝึกอบรมระดับจังหวัด นิเทศติดตามผล และประเมินผลจังหวัด การจัดหาสื่อเพื่อพัฒนาชนบทและพัฒนาคน

3. จัดให้มีโครงการ กศ.พช. ระดับจังหวัด เพื่อปฏิบัติงานนี้ และประสานงานกับ กพจ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ รวมทั้งนิเทศติดตามผลระดับอำเภอและโรงเรียนด้วย

4. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนการดำเนินงาน โดยการร่วมเป็นวิทยากรฝึกอบรมระดับจังหวัด นิเทศ ติดตามผลและเผยแพร่ผลงาน จัดทำสื่อแถบบันทึกภาพ สไลด์ วารสาร กศ.พช. โดยมีการติดตามและประเมินผลการใช้

5. จัดประชุมอบรมสัมมนากรรมการศูนย์ดำเนินการโครงการ กศ.พช. ระดับจังหวัดเป็นครั้งคราว เพื่อขอข้อคิดเห็น รับทราบปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

6. ขอความร่วมมือหน่วยงานต่างๆจัดวิทยากรให้ความรู้ จัดเครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์

7. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ และรวบรวมข้อบกพร่องไว้พิจารณาทุก ๆ ปี เพื่อปรับปรุงแก้ไข

วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

วิธีการและแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ดำเนินการใน 10 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2538 : 24-25)

1. ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ วิธีการคือ คณะกรรมการศึกษาและนักเรียนร่วมมือกันทำความเข้าใจ และแบ่งงานกันสำรวจสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมทั้งเตรียมระดมทรัพยากรทั้งบุคลากร อาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดตามวิธีการและแบบฟอร์มที่ได้จากการฝึกอบรมระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน แล้วนำข้อมูลมาพิจารณาจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลาง

ของชุมชน โดยอาศัย ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

2. ด้านการอบรมและสัมมนาผู้นำชุมชน วิธีการคือ จัดอบรมและสัมมนาผู้นำชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้มีความรู้ความเข้าใจโครงการ กศ.พช. และให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนตามความถนัดแต่ละคนเพื่อช่วยให้โรงเรียนพึ่งตนเองได้โดยมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ และประสานงานกับผู้นำชุมชนที่กรมอื่น ๆ จัดไว้แล้วด้วย

3. ด้านการปรับปรุงบริเวณ และสถานที่ของโรงเรียน วิธีการคือ ปรับปรุงบริเวณสถานที่ และสนามของโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทตามข้อมูลที่สำรวจสภาพปัจจุบันได้มา เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการพัฒนา และเข้ามาใช้บริการในโรงเรียนตลอดปี โดยจัดทำสมุดแสดงจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการเอาไว้ด้วย

4. ด้านการบริหาร การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น วิธีการคือ บริหารการใช้ทรัพยากรบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาชีพในชนบทได้คุ้มค่า โดยประชุมหารือกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้วัสดุตามข้อมูลที่สำรวจได้ และเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการพัฒนาชนบทมากที่สุด

5. ด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการคือ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยศึกษาจากเอกสารที่ได้รับ จากผลงานของโรงเรียนดีเด่น และจากการปรับปรุงของคณะครูในโรงเรียน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นเกิดประโยชน์แก่นักเรียนเองและสังคมอื่นจะช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้านให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

6. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต วิธีการคือ ให้บริการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการพัฒนาคนในท้องถิ่นตามที่สำรวจมาได้ โดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ศาสนสถาน สถาตำบล คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล และผู้แทน 4 กระทรวงหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ระดับตำบล และกรรมการ หมู่บ้านฝ่ายการศึกษาและวัฒนธรรม

7. ด้านการจัดศูนย์บริการข่าวสาร วิธีการคือ จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพื้นที่เป้าหมาย โดยมีตารางกำหนดการบริการข่าวสารอย่างแน่นอน

และจัดให้มีผู้รับผิดชอบประจำรายการต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทราบ เช่น

7.1 จัดตารางกำหนดเวลาใช้เครื่องขยายเสียง และถ่ายทอดข่าวสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นระยะตามความเหมาะสม

7.2 จัดให้นักเรียนรายงานข่าวสถานการณ์สำคัญและอ่านหนังสือดี ๆ ทางเครื่องขยายเสียงโดยหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันรายงานให้ทั่วถึง

7.3 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของหมู่บ้าน และของผู้แทน 4 กระทรวงหลักสม้าเสมอ รวมทั้งข่าวสารสถาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน

7.4 จัดให้มีการบริการข่าวสารทางด้านต่าง ๆ ด้วย เช่น ข่าวหนังสือพิมพ์ ในกระดานคำ หนังสือพิมพ์เป็นแผ่น ๆ ป้ายข่าวและเหตุการณ์สำคัญ

7.5 ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการบริการข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชน

8. ด้านการให้บริการชุมชนด้านกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น วิธีการคือ ให้บริการชุมชนด้านนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นแก่ประชาชนตามโอกาสอันเหมาะสมและตรงกับความต้องการ เช่น

8.1 จัดให้มีการฝึกอบรมเรื่องการเล่นกีฬา นันทนาการ ศิลปะด้านต่าง ๆ

8.2 จัดให้มีการบรรยายสาธิต ด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

9. ด้านการประสานงานและให้บริการกับหน่วยงานต่าง ๆ วิธีการคือ ประสานงานและให้บริการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปช่วยพัฒนาชนบทตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของโรงเรียนและกำหนดหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน

10. ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน วิธีการคือ ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อบกพร่องมาประชุมปรึกษาหารือและหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การดำเนินงานใน 10 ด้านดังกล่าว เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน (สังเคราะห์ด้านที่ 1,4,9 และ 10 เข้าด้วยกัน)
2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน (สังเคราะห์ด้านที่ 5)
3. ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในหมู่บ้าน (สังเคราะห์ด้านที่ 2,3,6,7 และ 8 เข้าด้วยกัน)

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปี พ.ศ.2530-2539

การพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทนั้น รัฐได้ดำเนินการต่อเนื่องตลอดมาแต่ยังขาดศูนย์กลางการประสานงานและขาดความใกล้ชิดกับประชาชน องค์การที่สำคัญที่ควรมีบทบาทดังกล่าว คือโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีโรงเรียนกระจายอยู่ทั่วทุกตำบลประมาณ 31,441 โรงเรียน และมีครูประถมศึกษาประมาณ 358,775 คน ล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานพอที่จะช่วยพัฒนาชุมชนได้ หากได้รับการสนับสนุนและสร้างเสริมศักยภาพที่จำเป็นบางประการในการพัฒนาชนบท

เพื่อให้ประชาชนในชนบทที่ด้อยโอกาสในทางเศรษฐกิจและสังคม ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ รัฐจึงเน้นวิธีการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2539 : 6-12)

1. การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย คณะกรรมการชนบทแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ กำหนดหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมาย และจัดอันดับความจำเป็นเพื่อการพัฒนาออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) ระดับล่างล่าง (2) ระดับปานกลาง (3) ระดับก้าวหน้า

2. การแก้ปัญหาที่ประชาชนประสบ รัฐได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์อย่างมีระบบซึ่งได้จัดเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม จำแนกเป็น 10 ปัญหา คือ

กลุ่มที่ 1 ความขาดแคลน (1) ขาดน้ำดื่ม น้ำใช้

(2) ปลูกข้าวไม่พอกิน ไม่พอขาย

(3) ขาดแคลนโค กระบือ

(4) อาหาร ทรัพยากรในท้องถิ่นหมด

(5) ทางคมนาคมใช้ไม่ได้ทุกฤดูกาล

กลุ่มที่ 2 โรคภัยไข้เจ็บ

(6) เป็นโรคขาดอาหาร

(7) โกลแพทย์ ไม่รู้จักรักษาสุขภาพตน ครอบครัว

กลุ่มที่ 3 ความไม่รู้

(8) ถูกเอาเปรียบ

(9) ขาดความรู้เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่

(10) ขาดความรู้ในเรื่องประกอบอาชีพ และการ

ปรับปรุงสภาพแวดล้อม

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้มีการศึกษา ความจำเป็น อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตซึ่งมีข้อยุติว่า เพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนดีขึ้น ให้บุคคลดังกล่าวในระดับต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานเพื่อให้การแก้ปัญหของตนเอง ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

ให้ตรงกับปัญหา ด้านทรัพยากรกำลังของตนเองให้สามารถช่วยตัวเองได้

3. โครงการที่ใช้เทคนิคในชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหามาของชุมชนประสบความสำเร็จการนำทรัพยากรในท้องถิ่นซึ่งรวมทั้งวิธีการ แรงงาน ทรัพยากร ฯลฯ ในชุมชนมาเป็นองค์ประกอบในการแก้ปัญหาของตนเอง

4. การให้คนในชุมชนร่วมพัฒนา จากประสบการณ์พัฒนาชนบทที่ผ่านมา คือ หน่วยงานของภาครัฐเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญห กำหนดปัญหา กำหนดวิธีการ ใช้ทรัพยากร อุปกรณ์ และบุคลากรแทบทั้งหมด ประชาชนในพื้นที่ถูกมองเป็นเพียงผู้รับการพัฒนา ทำให้ท้องถิ่นขาดความสำนึก จึงได้มีการกำหนดการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ขึ้นโดยมีการประสานงานการพัฒนาเป็นระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้านถึงระดับประเทศ ดังนี้

- ระดับหมู่บ้าน เรียกว่าคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)
- ระดับตำบล เรียกว่าคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.)
- ระดับอำเภอ เรียกว่าคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.)
- ระดับจังหวัด เรียกว่าคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.)
- ระดับประเทศ เรียกว่าคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.)

5. ให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ เป้าหมายของการพัฒนามุ่งหวังให้ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ พึ่งตนเองได้ ชุมชนที่ได้รับการพัฒนาแล้วควรจะมี ความเข้มแข็ง ปราศจากปัญหา และความต้องการจำเป็นพื้นฐานได้รับการปรับปรุง พัฒนาให้มีความกล้าแกร่งที่จะช่วยเหลือตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นดัชนีบ่งชี้บอกความสำเร็จของการพัฒนาชนบทได้ระดับหนึ่ง และชุมชนก็ไม่ควรพึ่งพิงในการดำเนินการพัฒนาให้ชุมชนของตนเองก้าวไปสู่อีกระดับหนึ่งต่อไป

การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดเสนอรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชนบท ไปยังคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ แล้วส่งรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษานั้น ให้กระทรวงศึกษาธิการ แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้การสนับสนุนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มอบหมายให้สำนักงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (โครงการ กศ.พช.) เป็นผู้ดำเนินการตามนโยบาย และระบบการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

1. ตรวจสอบพื้นที่เป้าหมาย โรงเรียนประถมศึกษา และข้อมูล
2. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการเพื่อดำเนินการ
พัฒนาชนบทตามวัตถุประสงค์ของชุมชน
3. สนับสนุนการใช้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
ชนบทโดย
 - 3.1 ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียนให้มีความ
สามารถดำเนินการพัฒนาชนบทได้ตามเจตนารมณ์ และนโยบายของรัฐบาล
 - 3.2 สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือหน่วยงานในพื้นที่เป้าหมาย ในการผลิต
เอกสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงาน วิธีการ ฯลฯ ให้ประชาชนได้รับทราบ
เป้าหมายการพัฒนา คือ ประชาชนในชุมชนจะต้องมีคุณภาพที่ดี ปราศจากปัญหาพื้นฐาน
 - 3.3 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานการใช้งบประมาณ
ของจังหวัด อำเภอ โรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 - 3.4 รวบรวม ดำเนินการ พิจารณาศึกษาปัญหา อุปสรรค เพื่อขจัดปัญหา
อุปสรรคของการพัฒนาชนบท ให้การดำเนินงานของโครงการสามารถสนองตอบนโยบาย
การพัฒนาชนบทของกระทรวง และรัฐบาล

ผู้บริหารระดับอำเภอ - ระดับจังหวัด

ผู้บริหารระดับอำเภอ รับนโยบายการใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
มาปฏิบัติให้บังเกิดผล กำหนดภารกิจ หน้าที่ให้ชัดเจน ให้การสนับสนุน ส่งเสริม กระตุ้น
ผู้บริหารโรงเรียน ครู ให้มีความคิดริเริ่ม ดำเนินการได้สำเร็จ สนับสนุนการจัดกิจกรรม
ให้โรงเรียน การนำผลผลิตออกสู่ตลาด การจัดตลาด จัดสถานที่เผยแพร่ผลงานกิจกรรมของ
โรงเรียน และให้การสนับสนุนช่วยเหลือโดยวิธีการอื่น ๆ เช่น การประสานงานกับ
พัฒนาชนบทระดับอำเภอ หรือภาคเอกชนหน่วยงานอื่น ๆ ส่วนผู้บริหารระดับจังหวัดรับ
นโยบายการใช้การศึกษา - โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขต
ชนบท จัดให้มีผู้รับผิดชอบกำหนดภารกิจ หน้าที่ให้ชัดเจน ให้การสนับสนุน ส่งเสริม
กระตุ้นผู้บริหารโรงเรียน ครู ให้มีความคิดริเริ่มดำเนินการได้สำเร็จ สนับสนุนการจัด
กิจกรรมให้โรงเรียนการนำผลผลิตออกสู่ตลาด การจัดการตลาด การจัดสถานที่เผยแพร่
ผลงาน กิจกรรมของหน่วยงานระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียน ตลอดจนการให้การสนับสนุน
ช่วยเหลือโดยวิธีอื่น ๆ เช่น การประสานงานกับคณะกรรมการพัฒนาชนบทระดับจังหวัด
ภาคเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท เป็นต้น

กระบวนการใช้ : คำนิยามโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางพัฒนาชุมชน

เขตชนบท

เมื่อผู้บริหารระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียน ทราบว่าคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ได้พิจารณาตามข้อมูลจากระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เรียบร้อยแล้วว่าโรงเรียนประถมศึกษาใดได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทในเขตนั้น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ โรงเรียน จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 23-26)

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการการศึกษากรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน นักเรียน ฯลฯ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาชุมชนของตนแบ่งภารกิจที่จะต้องดำเนินการคือ สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน การสำรวจดังกล่าวรวมถึงการสำรวจทรัพยากรที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย เช่น สถานที่ สิ่งของ คน ฯลฯ การสำรวจข้อมูลดังกล่าวนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนวิธีการ แบบสำรวจที่ได้กำหนดไว้ (แบบ กชช. 2 ก และ จปฐ.)

เมื่อได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลแล้วโรงเรียนจะต้องนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาจัดทำแผนโครงการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมให้สอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการนั้นส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ จัดการประชุม อบรม สัมมนา ผู้นำชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เข้าใจการดำเนินงานตามโครงการ และขอร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนตามความถนัด ความสนใจ เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ การดำเนินงานดังกล่าวนี้ ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทด้วย เช่น การเชิญมาร่วมประชุม ร่วมวางแผนพัฒนา (หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข)

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนและโครงการ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา การสำรวจมารวบรวมให้เป็นระบบ แล้วดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ จัดทำแผนงานโครงการเพื่อปรับปรุง

แก้ไขปัญหของชุมชน โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา คือ โรงเรียน ครู วัสดุ อุปกรณ์ การศึกษาที่มีหรือต้องจัดให้มีเพื่อสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ในชุมชนให้หมดไป ในการจัดวางแผน/โครงการ เพื่อพัฒนาดังกล่าวนั้น โรงเรียนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า โรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของการปรับปรุงพัฒนา ดังนั้น โรงเรียนจึงมีภารกิจที่จะต้อง จัดการศึกษาดำเนินการเรียนการสอน ปรับปรุงวิชา แผนการสอน อุปกรณ์การสอน การ ประเมินผลการเรียนให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาชนบท การจัดทำแผน/โครงการ โรงเรียนจะต้องพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ

1. กำลังบุคคล ได้แก่ (ก) กำลังคนในโรงเรียน ได้แก่ ครู อาจารย์ คนงาน ภารโรง คนครัว ฯลฯ (ข) กำลังคนนอกโรงเรียน ได้แก่บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ และพร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน
2. ทรัพยากรอื่น ๆ เช่นอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งประเภทวัสดุ และสิ่งของเพื่อสามารถยืม หรือขอรับบริจาคเพื่อการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ จัดการกำหนดระยะเวลา วิธีปฏิบัติในการทำงานเพื่อให้ เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหที่ชุมชนประสบ อาจรวมถึงการดำเนินในระยะสั้น ระยะยาว โดยการนำทรัพยากรต่าง ๆ ผสมผสานกับวิธีการใหม่ ๆ และให้ประชาชนในชุมชนได้ เข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการแก้ปัญหของตนเอง ร่วมกับโรงเรียน ให้ได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติเพื่อใช้กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อ พัฒนชุมชนนั้น โรงเรียนจะต้องพิจารณาในหลักสูตรแต่ละรายกลุ่มวิชา จัดการเรียนการ สอนกิจกรรมให้ส่งผลกระทบสู่ประชาชนบังเกิดผลดีต่อนักเรียน คือ ได้เรียนโดยการกระทำ และการกระทำนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะนำไปปฏิบัติในชุมชน กระจายเผยแพร่สู่ชุมชนช่วย ให้คุณภาพชีวิตของผู้เรียน ชุมชนดีขึ้น

กิจกรรมคิดจากหลักสูตร ซึ่งจัดเสนอเป็นตัวอย่างที่ทำให้มองภาพของการเรียนการ สอนซึ่งจัดการสอนตามหลักสูตร เพื่อสนองตอบและเป็นการจัดการเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้ได้โดยการกระทำและการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง เพื่อผู้เรียนจะได้ นำ ทักษะปฏิบัติพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัว

ดังนั้น โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งชุมชนได้คัดเลือกเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ชุมชนของเขานั้น ผู้บริหารโรงเรียนทุกระดับ จะต้องร่วมกันปฏิบัติงาน สนองความต้องการ ของชุมชนโดยการวางแผน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนการบริหาร ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชนด้วย

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินการดำเนินงานตามขั้นตอนนี้ ควรมีการปฏิบัติ อย่างมีระบบ หลักการและวิธีการที่ถูกต้อง สม่ำเสมอ ควรมีการสร้างแบบประเมิน ติดตามนิเทศ ผลการดำเนินงาน และมีการติดตาม นิเทศ ตั้งแต่ระยะต้นของการทำงาน กล่าวคือตั้งแต่การสำรวจปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผลนั้นแม้ว่าการจัดการศึกษาไม่สามารถจะประเมิน ผลสัมฤทธิ์ในระยะสั้นได้ แต่ในระยะสั้น ๆ นั้นควรประเมินผลที่คาดว่าจะเกิดในระยะสั้น

อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงาน สำหรับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน เขตชนบท ผู้ประเมินต้องไม่ลืมว่า ความคาดหวังของการดำเนินงานคือ ชุมชนได้รับการ พัฒนาโดยใช้กระบวนการทางการศึกษา บุคลากร ทรัพยากร วิธีการจัดศูนย์ดำเนินงานหรือ โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน

ดังนั้น การประเมินผลโครงการทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การเปรียบเทียบผลการประเมินระยะหลังการดำเนินการกับก่อนดำเนินการ จากข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาซึ่งกรรมการได้ดำเนินการศึกษาและประเมินไว้ก่อนนั้นควรมี ความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ควรมีการประเมินอย่างน้อย 3 ส่วน ดังนี้ (1) ส่วนที่เกี่ยวกับผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน ตามจุดหมายของของหลักสูตร (2) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิด ขึ้นกับตัวนักเรียน (3) ส่วนที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของชุมชน

สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีมีสภาพทั่วไป ดังนี้ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี. 2539 :

4-11)

จังหวัดปทุมธานี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางทิศเหนือ 27.8 กิโลเมตร

พื้นที่	1,527,762 ตร.กม.
ประชากร	495,096 คน
ความหนาแน่นประชากร	324.07 คน/ตร.กม.
จำนวนครัวเรือน	98,048 ครัวเรือน
จำนวนบ้าน	170,436 หลัง
องค์การบริหารส่วนตำบล	35 แห่ง
สถานีอนามัย	70 แห่ง
โรงงานอุตสาหกรรม	1,180 แห่ง
จำนวนวัด	173 วัด
จำนวนโรงเรียน	261 โรงเรียน
จำนวนครู	7,765 คน
จำนวนนักเรียน	146,648 คน

ขนาดและที่ตั้ง

ตั้งอยู่ภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอบางปะอิน อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เขตบางเขน เขตหนองจอก และเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสามโคก ทำให้จังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว กับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัดหรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอคลองหลวง อำเภอลำลูกกา อำเภอหนองเสือ และบางส่วนของอำเภอสามโคก

ลักษณะภูมิอากาศ

แบ่งเป็น 3 ฤดู คือฤดูร้อน ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์-เมษายน ฤดูฝน ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-กันยายน และฤดูหนาว ตั้งแต่เดือน ตุลาคม-มกราคม อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 35.5 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.5 องศาเซลเซียส ฝนตกเฉลี่ยประมาณ 91 วันต่อปี

การปกครอง

จังหวัดปทุมธานีประกอบด้วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

1. ราชการบริหารส่วนกลาง เป็นหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ซึ่งกระทรวง ทบวง และกรมต่าง ๆ จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ สายการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อกระทรวง ทบวง และกรม นั้น ๆ มีจำนวน 55 หน่วยงาน
2. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยราชการ ซึ่งกระทรวง ทบวง และกรมต่าง ๆ ได้ส่งมาปฏิบัติหน้าที่โดยเป็นผู้แทนของกระทรวง ทบวง และกรม นั้น ๆ อยู่ในสายบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน 30 หน่วยงาน นอกจากนี้การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของจังหวัดปทุมธานี แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ 60 ตำบล 529 หมู่บ้าน
3. ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มี 5 รูปแบบ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง เทศบาล จำนวน 2 แห่ง สุขาภิบาล จำนวน 10 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 35 แห่ง และสภาตำบล จำนวน 17 แห่ง

สภาพเศรษฐกิจ

จังหวัดปทุมธานี มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในปี 2536

ประชากรมีรายได้เฉลี่ย จำนวน 129,320 บาท/ปี/คน ปัจจุบันมีภาคเอกชนมาตั้งโรงงาน
อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจำนวนมาก เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ และสนามบินดอนเมือง ราคา
ที่ดินไม่สูง มีเส้นทางคมนาคมทางบก ได้แก่นถนนพหลโยธิน ทางรถไฟ และทางน้ำ มีแม่น้ำ
เจ้าพระยาไหลผ่าน

สภาพการเกษตร

จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่การเกษตร 651,473 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 68.54 ของพื้นที่
ทั้งหมด มีจำนวนเกษตรกร 127,735 คน และ 25,547 ครัวเรือน พื้นที่การเกษตรมีอยู่ในทุก
อำเภอ แต่ที่มีมากได้แก่อำเภอหนองเสือ ลำลูกกา คลองหลวง และลาดหลุมแก้ว

ระดับคุณภาพชีวิต

จากการใช้เครื่องมือวัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จัดเก็บข้อมูลในปี พ.ศ.2538
ปรากฏว่าประชาชนในจังหวัดปทุมธานี มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดในอันดับ 5 โดยบรรลุเป้าหมาย
เท่ากับ 31 ตัวชี้ (ธานี วรรณพัฒน์. 2539 : 40-41)

ระดับการพัฒนาหมู่บ้าน

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี (2538 : 1) ได้สรุปผลการประเมินระดับการพัฒนา
หมู่บ้านของจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2537 จากพื้นที่ที่สำรวจทั้งหมด 425 หมู่บ้าน เก็บข้อมูล
โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) โดยแบ่งระดับการพัฒนาเป็น 3
ระดับ คือ

ระดับการพัฒนา 1 หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เป็นพื้นที่ล้าหลัง พออยู่พอกิน

ระดับการพัฒนา 2 หมายถึง อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย เป็นพื้นที่ปานกลาง อยู่ดีกินดี

ระดับการพัฒนา 3 หมายถึง สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เป็นพื้นที่ก้าวหน้า มั่งมีศรีสุข

ผลการประเมินปรากฏว่า ระดับการพัฒนา 1 มีจำนวน 16 หมู่บ้าน

ระดับการพัฒนา 2 มีจำนวน 267 หมู่บ้าน

ระดับการพัฒนา 3 มีจำนวน 142 หมู่บ้าน

การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนในจังหวัด ปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาชนบทของรัฐบาล มีอำเภอในท้องที่ 7 อำเภอ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี มีโรงเรียนในสังกัด 178 โรงเรียน ครู 2,623 คน นักเรียน 52,397 คน ได้ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตามแผนงานและโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 และได้ดำเนินการมาจนถึงปี 2539 รวม 9 ปี จำนวนโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท 157 โรงเรียน ครูผู้ดำเนินการ 2,326 คน นักเรียน 41,644 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2539 : 24)

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ได้จัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (ปีงบประมาณ 2530-2534) สรุปได้ว่า (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2535 : 1) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในปีงบประมาณ 2534 จำนวน 8 โรงเรียน และโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530-2533 ที่ดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับงบประมาณสนับสนุนอีก จำนวน 6 โรงเรียน ได้รับงบประมาณตามแผนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 175,960 บาท เพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าวัสดุครุภัณฑ์โรงเรียนละ 10,000 บาท รวม 140,000 บาท
2. ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด อำเภอและโรงเรียน จำนวน 25,686 บาท
3. ค่าใช้สอยในการสัมมนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการของจังหวัดในระดับประเทศ จำนวน 1,900 บาท
4. ค่าใช้สอยในการนิเทศโรงเรียน จำนวน 5,874 บาท
5. ค่าวัสดุในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โครงการ จำนวน 2,500 บาท

การดำเนินงานในระดับจังหวัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. 2535 : 2-4)

1. อบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนที่เข้าโครงการใหม่ ปีงบประมาณ 2534 และสัมนนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการรวมทั้งสิ้น 40 คน ใช้เวลา 3 วัน และไปศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านหนองงูเห่ล้อมและโรงเรียนวัดหนองโพธิ์ จังหวัดนครปฐม
2. การดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ โรงเรียนจัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของโครงการ กศ.พช. จัดเตรียมบริเวณอาคารสถานที่และดำเนินการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์เพื่อดำเนินการตามโครงการที่ได้เสนอขออนุมัติจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
3. การนิเทศติดตามผล ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้นิเทศติดตามผลเป็นระยะหลังจากโรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการ

การดำเนินงานในระดับโรงเรียน

โรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเริ่มเข้าโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530-2534 มีทั้งสิ้น 40 โรงเรียน มีกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมหอกระจายข่าวและศูนย์บริการข่าวสาร เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการข่าวสารให้กับครู ผู้ปกครอง และประชาชนในหมู่บ้านโดยสนับสนุนให้นักเรียนดำเนินการเอง มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรม 20 โรงเรียน ผู้รับบริการจำนวนประมาณ 9,610 คน
2. กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจระบบสหกรณ์และมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมสหกรณ์ ตลอดจนกระตุ้นให้ประชาชนเกิดแนวคิดที่จะจัดสหกรณ์ร้านค้าขึ้นในชุมชน มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดี จำนวน 16 โรงเรียน มีผู้ได้รับบริการจำนวน 3,735 คน
3. กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประกอบอาหารกลางวันตามหลักโภชนาการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง มีจำนวน 12 โรงเรียน ผู้รับบริการจำนวน 1,849 คน

4. กิจกรรมปลูกผักสวนครัว เป็นกิจกรรมในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ นักเรียนทุกคนมีโอกาสปลูกผักสวนครัวทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน มีจำนวน 10 โรงเรียน มีผู้ได้รับการบริการจำนวน 1,400 คน

5. กิจกรรมห้องสมุดสู่ประชาชน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้จากห้องสมุดของโรงเรียน มีจำนวน 9 โรงเรียน มีผู้ได้รับการบริการจำนวน 1,687 คน

6. กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในวิถีชีวิตของประชาธิปไตย ระบบประชาธิปไตย ฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม มีจำนวน 6 โรงเรียน ผู้ได้รับการบริการจำนวน 987 คน

7. กิจกรรมตัดผมชาย เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกอาชีพช่างตัดผม เพื่อบริการเพื่อนนักเรียนด้วยกันเองและประชาชนทั่วไปในชุมชน มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 5 โรงเรียน ผู้ได้รับการบริการจำนวน 572 คน

8. กิจกรรมส่งเสริมดนตรี เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฟังเพลงไทย เล่นดนตรีไทย จนสามารถให้บริการแก่ชุมชน มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 5 โรงเรียน ผู้ได้รับการบริการจำนวน 240 คน

9. กิจกรรมออมทรัพย์ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการประหยัด มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 5 โรงเรียน ผู้รับบริการ 1,394 คน

10. กิจกรรมเพาะเห็ดหนู เป็นกิจกรรมในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ส่งเสริมให้นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นได้เพาะเห็ดหนูเพื่อใช้บริโภคและจำหน่ายจำนวน 5 โรงเรียน ผู้รับบริการ 1,087 คน

11. กิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมกันเก็บขยะมูลฝอย เศษอาหาร มูลสัตว์และวัชพืชมามาทำปุ๋ยหมัก มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 5 โรงเรียน ผู้รับบริการจำนวน 900 คน

12. กิจกรรมเพาะเห็ดฟาง เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการเพาะเห็ดฟางอย่างถูกวิธีและมีรายได้ มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 3 โรงเรียน ผู้รับบริการจำนวน 220 คน

13. กิจกรรมการเลี้ยงปลา เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการเลี้ยงและขยายพันธุ์ปลาอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและเพียงพอต่อการบริโภค มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 3 โรงเรียน ผู้ได้รับการบริการจำนวน 785 คน

14. กิจกรรมงานเชื่อมโลหะ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนฝึกอาชีพช่างเชื่อมโลหะให้กับนักเรียนและประชาชนผู้สนใจในชุมชน มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 2 โรงเรียน ผู้รับบริการ 321 คน

15. กิจกรรมการขยายพันธุ์พืช เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนและประชาชนในชุมชนได้ฝึกการขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีต่าง ๆ จนสามารถทำเป็นอาชีพได้ มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 2 โรงเรียน ผู้รับบริการ 498 คน

16. กิจกรรมการทอเสื่อกก เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการทำงาน โดยเฉพาะการทำอาชีพทอเสื่อ ช่วยให้มีรายได้และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ โรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ผลดีจำนวน 1 โรงเรียน ผู้รับบริการจำนวน 100 ครอบครัว

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกหลายกิจกรรม เช่น การเลี้ยงไก่ ตลาคนคั้นนักเรียน การทำอูบล้อก การซ่อมจักรยาน การประดิษฐ์ดอกไม้ ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้จัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขพอสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี, 2535 : 5-6)

1. งบประมาณในการดำเนินงานล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง การจัดทำโครงการของโรงเรียนจึงล่าช้า การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนครุภัณฑ์ในการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับการเปิดปิดภาคเรียน การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงอยู่ที่การโอนเงินจัดสรรโครงการอบรมครูในโครงการให้ก่อนเพื่อจัดอบรมครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการและให้มีหัวใจเป็นนักพัฒนา เพื่อโรงเรียนจะได้จัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาสภาพปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนมาดำเนินการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนหรือสนับสนุนงานอาชีพในชุมชน

2. บุคลากรทั้งในโรงเรียนและผู้นำท้องถิ่น ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. และขาดการประสานงานในระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการกับผู้นำท้องถิ่นตลอดทั้งผู้แทนกระทรวงอื่น ๆ จึงเห็นควรให้โรงเรียนจัดประชุมครูในโรงเรียนและผู้นำท้องถิ่นให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ของโครงการ ตลอดจนถึงการประสานงานในระหว่างกระทรวงหลักอื่น ๆ

3. การดำเนินงานของโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการต้องรับงานหนักกว่าครู

คนอื่น ๆ ควรให้มีการกระจายงานให้ครูทั้งโรงเรียนอย่างทั่วถึง และเน้นให้ครูได้บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการให้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

4. การนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ไม่ทั่วถึงและไม่สามารถนิเทศได้เต็มที่ เนื่องจากศึกษานิเทศก์มีน้อย ศึกษานิเทศก์ส่วนมากไม่เข้าใจเป้าหมายของโครงการ จึงควรให้ศึกษานิเทศก์ระดับจังหวัดและอำเภอได้ศึกษาทำความเข้าใจโครงการและศรัทธาต่องานพัฒนาชนบท สามารถนิเทศงานโครงการได้ทุก ๆ โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเข้าใจว่างานโครงการ กศ.พช. เป็นโครงการพิเศษ นอกเหนือจากงานการเรียนการสอนตามหลักสูตร จึงไม่สนใจงานโครงการอย่างเต็มความสามารถ ควรชี้แจงให้ทุกระดับได้สนับสนุนโครงการควรให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการในรูปแบบต่าง ๆ

6. การประสานงานตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนของบุคลากรยังไม่ดีเท่าที่ควร จึงควรให้ทุกหน่วยงานให้ประสานงานทั้งในสังกัดเดียวกันและต่างหน่วยงาน โดยการจัดสัมมนากลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาท้องถิ่นและการประกอบอาชีพท้องถิ่น

7. โรงเรียนในโครงการหลาย ๆ โรงเรียน ไม่อยู่ในสภาพชนบทที่จะต้องพัฒนาเนื่องจากสภาพจังหวัดโดยทั่วไปมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่โดยทั่วไป จึงทำให้ชาวชนบทมุ่งเข้าใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ผู้นำท้องถิ่นหรือบุคลากรในท้องถิ่นจึงไม่ได้สนใจงานหรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น จึงเห็นควรคัดเลือกโรงเรียนที่สภาพท้องถิ่นมีความขาดแคลนจริง ๆ เพื่อผลการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของงานโครงการ กศ.พช.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ผดุง อารยะวิญญู และคนอื่น ๆ (2528 : 3-4) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาในการบริหาร การพัฒนาชนบทของรัฐบาล ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอนุกรรมการ กชช.7 คณะ ปลัดกระทรวง 4 กระทรวงหลัก อธิบดีกรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท 18 กรม ผู้อำนวยการโครงการ 33 โครงการ และคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) แพร์ ขอนแก่น นครราชสีมา และปัตตานี คณะกรรมการพัฒนาการอำเภอ (กพอ.) 5 อำเภอ ได้แก่อำเภอสอง อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา อำเภอเยหรี จังหวัดปัตตานี สภาตำบลและคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล (สปต.) 6 ตำบล จากอำเภอดังกล่าวและประชาชนหมู่บ้านละ 10 คนจาก 6 หมู่บ้าน ใน 6 ตำบล ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยในการศึกษาครั้งนี้พบว่าองค์กรพัฒนาชนบททุกระดับมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างองค์กรแล้วพบว่า องค์กรในระดับอำเภอและจังหวัดมีปัญหามากกว่าองค์กรระดับอื่น ส่วนองค์กรในระดับชาติมีปัญหาน้อยกว่าองค์กรในทุกระดับ องค์กร ในระดับหมู่บ้านมีปัญหาในด้านการวางแผน และการประเมินผลมากกว่าด้านอื่น ๆ ปัญหาที่องค์กรระดับนี้ประสบมากที่สุด คือประชาชนไม่มีบทบาทในการควบคุมโครงการนอก จากนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้าน ได้แก่ระดับการศึกษาของ ผู้นำท้องถิ่น ลักษณะความเป็นผู้นำท้องถิ่น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ ระดับอำเภอและจังหวัดความสนใจของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในการพัฒนาชนบท โครงการพัฒนาชนบทที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และประชาชนยอมรับความเป็นผู้นำท้องถิ่น

สะอาด ฟองอินทร์ (2527 : 142-149) ได้ศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครู โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในเขตการศึกษา 8 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู ผลการศึกษาพบว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือบทบาท ด้านสังคมและวัฒนธรรม บทบาทที่ครูและผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุด คือบทบาทด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ บทบาทที่ครูและผู้บริหารคาดหวังให้ครูปฏิบัติมากที่สุดคือบทบาทด้านเศรษฐกิจและ อาชีพ ปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู ได้แก่ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็น เครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนวิชาชีพของประชาชน ความยากจนของประชาชน เงินงบประมาณ ไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรด้านอาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528, 2530, 2532, 2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มาตั้งแต่ปี 2527 โดยทำการประเมินผล 2 ปีต่อครั้ง และมีการประเมินมาแล้ว 4 ครั้ง การประเมินครั้งแรก เป็นการประเมินการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2526-2527 ครั้งที่ 2 ในปีงบประมาณ 2528-2529 ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ 2530-2531 และครั้งที่ 4 ปีงบประมาณ 2533-2534 การประเมินใน 2 ครั้งแรก ทำการประเมินร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่วนการประเมินใน 2 ครั้งหลัง เป็นการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเอง ผลการประเมินทั้ง 4 ครั้งที่ผ่านมา สามารถสรุปความแตกต่างและพัฒนาการขององค์ประกอบในการประเมินโครงการแต่ละด้านได้ ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยทั่วไปอยู่ในระดับดี ถึงปานกลางทุกด้าน นับตั้งแต่การประเมินครั้งที่ 1 จนถึงครั้งที่ 4 ปัญหาทางสภาพแวดล้อมที่พบจากการประเมินครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 คือ การขาดแคลนแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ นอกจากนี้ ยังพบในการประเมินครั้งที่ 4 ว่า จะต้องมีการเร่งรัดพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนและการส่งเสริมความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนในท้องถิ่น
2. ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน เมื่อจำแนกปัจจัยในการดำเนินงานออกเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ พบว่า ในด้านอาคารสถานที่ จากการประเมินทั้ง 4 ครั้ง มีความพร้อมในระดับปานกลาง ด้านบุคลากร มีความรู้ ความสามารถในระดับปานกลางถึงระดับมาก และบุคลากรมีความร่วมมือกันในการดำเนินงานระดับปานกลาง ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการทำงาน ผลการประเมินชี้ว่า มีความพร้อมในระดับปานกลางแต่กลับพบในการประเมินครั้งที่ 3 ว่าวัสดุอุปกรณ์ประเภทเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับฝึกวิชาชีพ ฝึกดนตรี กีฬาและนันทนาการ มีอยู่ในระดับน้อย
3. ด้านกระบวนการในการดำเนินงาน เมื่อจำแนกออกเป็นการดำเนินงานโครงการ การจัดทำแผนและใช้แผน การบริการชุมชน การสนับสนุนการดำเนินงาน การพัฒนาวิธีการและเครื่องมือในการนิเทศ และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและร่วมบริการ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก แต่กลับพบจากการประเมินครั้งที่ 3 ว่า การดำเนินงานด้านกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมอาชีพของชุมชน มีการดำเนินการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
4. ด้านผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ 8 ข้อของโครงการ ผลการประเมินทั้ง 4 ครั้ง สอดคล้องกันว่ามีคุณภาพในเกณฑ์ปานกลางถึงระดับมาก ยกเว้นในวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ที่ทำให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ผลการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

5. ด้านผลกระทบการดำเนินงาน มีการประเมินผลกระทบในการดำเนินงาน ในการประเมินครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 พบว่า ผลกระทบของการดำเนินงานส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในระดับมากและพบว่า นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว มีความสามารถในการประกอบอาชีพในระดับปานกลาง

สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชนตามโครงการดังกล่าว ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผู้บริหารครู ผู้นำท้องถิ่นเห็นว่าบทบาทของโรงเรียนในโครงการที่ปฏิบัติมากคือด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข ส่วนด้านการศึกษา เศรษฐกิจและอาชีพ และด้านการเมืองการปกครอง โรงเรียนปฏิบัติปานกลาง ผู้บริหารและครูมีความต้องการมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนทุกด้านมาก และปัญหาที่พบมากในการดำเนินงานโครงการนี้ คือ งบประมาณการวางแผนด้านการศึกษายังไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ความยากจนของประชาชนและขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

สมพงศ์ แสงศรี (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปีงบประมาณ 2526 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีทัศนคติการจัดกิจกรรมพื้นฐานในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุณี แสนสุวรรณศรี (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน 105 คน ครูผู้ปฏิบัติงาน 105 คน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติงาน มีเจตคติที่เห็นด้วยกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษายังไม่เข้าใจรูปแบบการพัฒนาตามโครงการอย่างแท้จริง โครงการนี้ยังขาดความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ ในพื้นที่ ประชาชนยังไม่เข้าใจการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียน งบประมาณในการดำเนินงานมีน้อย ไม่สามารถบริการประชาชนได้อย่างกว้างขวาง โรงเรียนขาดครู อาจารย์ และถูกยืมตัวไปช่วยราชการ

✓ รสสุธา สุวลักษณ์ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนทุกด้านในระดับปานกลางถึงระดับมาก ปัญหาที่พบในการดำเนินงาน คือ

1. การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุนการสอนอาชีพแก่ประชาชน
2. ปัญหาความยากจนของประชาชน
3. ปัญหางบประมาณในการดำเนินงานโครงการมีไม่เพียงพอ
4. ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชีพที่ให้ความรู้แก่ประชาชน
5. ครุมีเวลาไม่เพียงพอในการให้บริการแก่ประชาชน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

เวล่า (วริวรรธ สิงห์ทอง.2538 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Vella. 1979 : 66 - 77-A) ศึกษาการใช้การศึกษาชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคล เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อหารูปแบบการจัดการศึกษาชุมชน ในประเทศโลกที่สาม ผลการวิจัยสรุปว่า

1. การจัดการศึกษาชุมชนต้องถือเอาบุคคลเป็นศูนย์กลาง
2. ต้องให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุด สำหรับให้ชุมชนรู้จักพึ่งตนเอง
3. โครงการการศึกษาที่จัดขึ้น จะต้องบูรณาการกับแผนพัฒนาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ
4. ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องมีความเข้าใจในสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
5. ทั้งเนื้อหาและกระบวนการของการศึกษาชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กัน
6. การศึกษาชุมชนที่จัดขึ้นมิใช่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลเท่านั้น แต่ยังต้องสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและประสบการณ์ของบุคคลด้วย

ทิกพิน (วริวรรธ สิงห์ทอง. 2538 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Thigpin. 1980 : 516-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่บริการชุมชนของวิทยาลัยชุมชนกับโรงเรียนชุมชนรัฐเทนเนสซี ค้นพบขั้นตอนว่า วิทยาลัยชุมชนโปรแกรมบริการชุมชน และโรงเรียนชุมชนแสดงให้เห็นถึงหน้าที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีระบบชุมชนด้วย

และยังค้นพบว่า

1. วิทยาลัยชุมชนมีคณะกรรมการที่มั่นคงและแน่นอนกว่าโรงเรียนชุมชน
2. ทุนสำหรับบริการเป็นปัญหาที่สำคัญของทั้งสองสถาบัน
3. ความพยายามที่ต่อเนื่องก่อให้เกิดความร่วมมือและการกระทำร่วมกันระหว่างทั้งสองสถาบัน
4. โปรแกรมการบริการชุมชนไม่ถึงจุดสมบูรณ์เต็มที่ในบางท้องถิ่น เพราะขาดทุนทรัพย์
5. จำนวนผู้รับผิดชอบบอกให้ทราบว่าสมาชิกของชุมชนไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับแผนเพื่อทำการบริการหรือสำรวจและประเมินเครื่องมือเครื่องใช้

บอสตรอม (Bostrom, 1995 : 2200-A) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนโดยโรงเรียนประถมศึกษาในเขตบริการ ผลการวิจัยสรุปว่า การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนรู้ เติบโต มีการพัฒนาการในทางสร้างสรรค์ ชุมชนจะเจริญก้าวหน้า ครูในเขตชนบทต้องมีศักยภาพเป็นผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการพัฒนาชนบท ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญที่จะประสานงานขอความร่วมมือจากชุมชนเพื่อให้การจัดกิจกรรมของโรงเรียนมีประสิทธิภาพงานหลักของโรงเรียนคือทำให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือผู้ใหญ่อย่างเท่าเทียมกัน วัฒนธรรมของชุมชนมีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกัน การดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชน

อาร์บับ (Arbab 1995 : 894-A) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของครูในการพัฒนาชนบทของประเทศโคลัมเบีย ประชากรเป็นชาวชนบทในภาคเหนือของเมืองคอร์ซ่า ผลการวิจัยสรุปว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบท จะปรากฏภาพลักษณ์ออกมาที่เป็นวีรบุรุษ เขาเปรียบครูเป็นเสมือนนักเผยแพรศาสนา หรือพระธรรมทูต ครูเป็นผู้เสียสละที่แท้จริง ครูเป็นผู้นำชุมชนทำความเจริญให้แก่ชุมชน ให้มีการกินดีอยู่ดี จึงได้รับการยกย่องนับถือเป็นภาพลักษณ์ที่ดีที่ควรรักษาไว้ตลอดไป

พัชรชยา (Bajracharya, 1995 : 1653-A) ได้ศึกษาการดำรงชีวิตของคนในชนบทในหมู่บ้านเล็ก ๆ โดยมุ่งศึกษาถึงการทำหน้าที่พัฒนาชนบทที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ 2) การสร้างงานอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม 3) การให้บริการต่าง ๆ ที่เป็นบริการของชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า คนในชนบทส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ขาดความมั่นคง มีการแบ่งกลุ่มคนด้วยสาเหตุต่าง ๆ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบทคือ ปัญหาการศึกษาต่ำ ผลผลิตต่ำ ประชาชนไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเท่าที่ควร รัฐควรสร้างงานในหมู่บ้านให้มาก ๆ ควรให้บริการด้านสุขภาพอนามัย พัฒนาแหล่งน้ำ สนับสนุนงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน โรงเรียนในชุมชนต้องจัดการศึกษาไปสู่ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้มีเศรษฐกิจดี

จากงานวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นโครงการที่มีความลำบากในทางปฏิบัติ และต้องประสบปัญหาหลายประการ เช่น ขาดงบประมาณ ขาดการติดต่อประสานงานที่ดี ผู้ปฏิบัติงานไม่เข้าใจแนวคิด และหลักการของโครงการ ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ และเอกสารต่าง ๆ ประกอบกับขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านอาชีพต่าง ๆ การวางแผนการศึกษายังไม่ครอบคลุมปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และจากสภาพการดำเนินงานที่เป็นจริงของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานแตกต่างกัน ดังนั้นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้บริหารและครู จึงน่าจะแตกต่างกัน และในแง่ของขนาดโรงเรียนนั้น ความพร้อมของโรงเรียนแต่ละขนาดมีความแตกต่างกัน โรงเรียนใหญ่มีบุคลากร มีวัสดุอุปกรณ์มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในชุมชนเล็ก งบประมาณสนับสนุนก็แตกต่างกัน ส่วนระยะเวลาในการเข้าโครงการนั้น โรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปีขึ้นไปผู้บริหารและครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการทำงาน เข้าใจหลักการของโครงการเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินงานตามโครงการมีประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนที่เข้าโครงการต่ำกว่า 5 ปี ดังนั้น การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและเข้าโครงการระยะเวลาต่างกัน จึงน่าจะมีปัญหาแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน 2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 3. ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาดำเนินงานต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แตกต่างกัน
4. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และอยู่ในโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาดำเนินงานต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 157 โรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2540 จำนวนครู 2,280 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 157 คน ครูผู้สอน 2,123 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน 463 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วนหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสัดส่วน เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607-610) และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 157 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 620 คน โดยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจรายชื่อโรงเรียน จำนวนครูและผู้บริหารของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

2. จำแนกโรงเรียนตามขนาด และระยะเวลาที่เข้าโครงการ คือโรงเรียนที่เข้าโครงการ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 22 โรงเรียน ขนาดกลาง 23 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 9 โรงเรียน โรงเรียนที่เข้าโครงการต่ำกว่า 5 ปี เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 20 โรงเรียน ขนาดกลาง 50 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 33 โรงเรียน ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน รวม 2,280 คน

3. เลือกกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนจำนวน 463 คน อย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาที่เข้าโครงการโดยใช้ตารางสัดส่วนเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607-610) ส่วนผู้บริหารโรงเรียนใช้ทั้งหมด 157 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาที่เข้าโครงการ ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ขนาด	โรงเรียนที่เข้าโครงการต่ำกว่า 5 ปี			โรงเรียนที่เข้าโครงการ 5 ปีขึ้นไป			รวม
	โรงเรียน	ครูผู้สอน	กลุ่มตัวอย่าง	โรงเรียน	ครูผู้สอน	กลุ่มตัวอย่าง	
เล็ก	20	150	40	22	115	28	68
กลาง	50	587	120	23	246	85	205
ใหญ่	33	816	140	9	209	50	190
รวม	103	1,553	300	54	570	163	463

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญห จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบ
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงาน
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

วิธีสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถาม (ถ้วน สายยศ และอังคณา
สายยศ. 2538 : 154-191)
3. นำประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย มาสร้างข้อคำถามและไปสัมภาษณ์
ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จากผู้บริหาร
และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ขนาดละ 2 คน รวม 6 คน เพื่อนำ
มาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามปัญหาในตอนี่ 2 จำนวน 15 ข้อ และสร้างข้อ
คำถามปลายเปิดในตอนี่ 3 ของแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ตรวจ
และแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์พิจารณาแก้ไขและ
ปรับปรุงแล้วไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน คือนายมนตรี เทพสิทธิ์
นางประทุม สุรพลพิเชฐฐ์ นางนารี คูหาเรืองรอง นางสาวช่อทิพย์ ธรรมรักษ์ และนายจรงค์ศักดิ์
เมตดาทั่ว ตรวจสอบวินิจฉัย แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรง (อรพินทร์ ชูชม. 2529 : 103-104)

ได้ค่าความเที่ยงตรง 0.95

6. นำแบบสอบถามที่คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงแล้วจากข้อ 5 ไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของคำถาม การใช้ภาษา และความเชื่อมั่น

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 โดยวิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (∞ - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

8. ปรับปรุงแบบสอบถามสำหรับใช้เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนต่าง ๆ แล้วโรงเรียนส่งแบบสอบถามกลับมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แล้วผู้วิจัยจึงไปปรับแบบสอบถามที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในวันที่ 25 สิงหาคม 2540

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์แบบสอบถาม

เมื่อได้แบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 525 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ผลปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ แยกเป็นผู้บริหาร โรงเรียน 140 ฉบับ ครูผู้สอน 385 ฉบับ

1.2 ใส่รหัสแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นรายชื่อ

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 และคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺

1.4 ประเมินระดับปัญหา จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ตามเกณฑ์ (ประพัฒน์ จำปาไทย, 2530 : 29-30) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายความว่า เป็นปัญหา น้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายความว่า เป็นปัญหา น้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายความว่า เป็นปัญหา ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายความว่า เป็นปัญหา มาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายความว่า เป็นปัญหา มากที่สุด

1.5 วิเคราะห์เนื้อหาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของแบบสอบถามปลายเปิดในตอนที่ 3 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

2. การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์มาหาความถี่ แล้วเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาความถี่น้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. การทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวน

สองทาง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

SS แทน Sum of Squares

MS แทน Mean Square

df แทน Degrees of Freedom

F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามสถานภาพ

ขนาดโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ (เปรียบเทียบเป็นรายด้านและโดยรวม)

ตอนที่ 4 สรุปข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามสถานภาพ ขนาด
โรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ตาราง 2 จำนวนประชากรที่ส่งและตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพและขนาด
โรงเรียน

ขนาด	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง			จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน			ร้อยละ
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	
เล็ก	42	68	110	42	67	109	
กลาง	73	207	280	57	151	208	
ใหญ่	42	188	230	41	167	208	
รวม	157	463	620	140	385	525	84.68

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้บริหารและครู
ผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียนเล็ก กลาง และใหญ่ รวม 620 ชุด ได้รับกลับคืนมา 525 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 84.68

ตาราง 3 จำนวนครูผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลา
ในการเข้าโครงการของโรงเรียน

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียนที่เข้า		โรงเรียนที่เข้าโครงการ		รวม		ร้อยละ
	โครงการมากกว่า 5 ปี		น้อยกว่า 5 ปี				
	ส่งไป	ได้รับ	ส่งไป	ได้รับ	ส่งไป	ได้รับ	
เล็ก	28	27	40	40	68	67	17.40
กลาง	85	57	120	94	205	151	39.22
ใหญ่	50	47	140	120	190	167	43.38
รวม	163	131	300	254	463	385	83.15
ร้อยละ		34.03		65.97			100.00

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปให้ครูผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียนเล็ก กลาง และใหญ่ และระยะเวลาที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี รวม 463 ชุด ได้รับกลับคืนมา 385 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.15

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 4 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
ด้านการบริหารเพื่อการ พัฒนาชุมชน	2.78	0.72	ปานกลาง	2.82	0.73	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	2.95	0.85	ปานกลาง	2.91	0.84	ปานกลาง
ด้านการบริการชุมชนเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต	2.65	0.76	ปานกลาง	2.71	0.82	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.79	0.71	ปานกลาง	2.81	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบกับปัญหาในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ รวมทุกด้าน

ในระดับปานกลาง ด้านที่เป็นปัญหามากเรียงตามลำดับคือด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน และด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตาราง 5 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายข้อ และรายด้าน

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน						
1. การกำหนดขั้นตอนการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาของชุมชน	2.99	0.93	ปานกลาง	3.07	0.95	ปานกลาง
2. การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	2.83	1.04	ปานกลาง	2.99	1.05	ปานกลาง
3. ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	2.88	0.99	ปานกลาง	2.98	0.96	ปานกลาง
4. งบประมาณสำหรับใช้ในการสำรวจ ฯ	3.32	1.30	ปานกลาง	3.43	1.18	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
5. คุณภาพของเครื่องมือ เครื่องใช้ในการสำรวจ ฯ	3.07	1.07	ปานกลาง	3.16	1.08	ปานกลาง
6. ความร่วมมือจากชุมชนใน การให้ข้อมูล	2.86	0.94	ปานกลาง	2.81	1.01	ปานกลาง
7. การนำข้อมูลที่ได้จากการ สำรวจมาใช้ในการจัดทำ แผนงาน โครงการ	2.82	0.95	ปานกลาง	2.91	0.94	ปานกลาง
8. การประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับหน่วยงาน ราชการต่างๆในพื้นที่	2.76	1.04	ปานกลาง	2.75	1.05	ปานกลาง
9. การประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับผู้นำในชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯ	2.58	1.16	ปานกลาง	2.56	1.16	ปานกลาง
10. การประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง นักเรียน	2.43	1.07	ปานกลาง	2.54	1.07	ปานกลาง
11. การประชุมหารือระหว่าง โรงเรียนกับผู้นำท้องถิ่นเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯ	2.69	1.07	ปานกลาง	2.65	1.11	ปานกลาง
12. การประชุมหารือระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง นัก เรียน	2.62	1.01	ปานกลาง	2.60	1.03	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
13. การได้รับความช่วยเหลือ จากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในพื้นที่	2.89	0.99	ปานกลาง	2.87	0.98	ปานกลาง
14. การได้รับความช่วยเหลือ จากผู้นำในท้องถิ่น	2.58	1.07	ปานกลาง	2.66	0.99	ปานกลาง
15. การได้รับความช่วยเหลือ จากผู้ปกครองนักเรียน	2.54	1.03	ปานกลาง	2.61	0.96	ปานกลาง
16. การได้รับความช่วยเหลือ จากประชาชนในท้องถิ่น	2.53	0.99	ปานกลาง	2.61	0.93	ปานกลาง
17. การกำหนดบุคลากร ผู้รับผิดชอบการประเมินผลการ ดำเนินงาน	2.67	0.99	ปานกลาง	2.71	1.01	ปานกลาง
18. ความรู้ความเข้าใจของ บุคลากรผู้รับผิดชอบการ ประเมินผลการดำเนินงาน	2.85	0.95	ปานกลาง	2.89	0.97	ปานกลาง
19. แบบสำรวจติดตามผลที่ใช้ ในการประเมินผลการ ดำเนินงาน	2.79	0.96	ปานกลาง	2.86	0.93	ปานกลาง
20. การดำเนินการประเมินผล การดำเนินงาน	2.84	0.84	ปานกลาง	2.79	0.91	ปานกลาง
21. ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ในการประเมินผลการดำเนิน งาน	2.74	0.93	ปานกลาง	2.78	0.89	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
22. การนำผลที่ได้จากการ ประเมินไปใช้ในการดำเนินงาน ในปีต่อไป	2.78	0.97	ปานกลาง	2.80	0.89	ปาน กลาง
รวมเฉลี่ย	2.78	0.72	ปานกลาง	2.82	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้าน
การบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบกับปัญหาในกิจกรรมการดำเนิ
การทุกข้อ ในระดับปานกลางโดยข้อที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรกได้แก่ งบประมาณที่ใช้ใน
การสำรวจฯ (ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร 3.32 , ครูผู้สอน 3.43) คุณภาพของเครื่องมือเครื่องใช้
ในการสำรวจฯ (ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร 3.07 , ครูผู้สอน 3.16) และการกำหนดขั้นตอนการสำรวจ
สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร 2.99 , ครูผู้สอน
3.07) และที่เป็นปัญหา 3 อันดับสุดท้ายได้แก่ การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
(ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร 2.43 , ครูผู้สอน 2.54) การได้รับความช่วยเหลือจากประชาชนในท้องถิ่น
(ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร 2.53 , ครูผู้สอน 2.61) และการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน
(ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร 2.54 , ครูผู้สอน 2.61)

ตาราง 6 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน						
1. การวางแผนร่วมกันของ ชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน และ ครูในการบูรณาการกิจกรรม การเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช.	2.96	1.01	ปานกลาง	2.84	1.01	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมและสนับสนุน จากชุมชนในการเลือกวิชา เรียนเพื่อพัฒนาชนบทของ โรงเรียนในโครงการกศ.พช.	2.92	1.02	ปานกลาง	2.87	0.98	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช.	3.21	1.05	ปานกลาง	3.03	1.03	ปานกลาง
4. การเข้าร่วมของผู้ปกครองใน การประเมินผลกิจกรรมการ เรียนการสอนของโรงเรียน	3.01	1.00	ปานกลาง	2.96	1.03	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
5. การมีส่วนร่วมของ บุคลากรในชุมชน ในการ ศึกษา และร่วมปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียน	2.92	1.00	ปานกลาง	2.93	0.99	ปานกลาง
6. การวางแผนร่วมกันของ บุคลากรในชุมชนกับ โรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตร กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ	3.08	1.03	ปานกลาง	3.01	1.04	ปานกลาง
7. ความร่วมมือในปรับปรุง กิจกรรมการเรียนการสอน ตามโครงการ กศ.พช.ของ ครูและผู้ปกครอง	2.92	1.06	ปานกลาง	2.92	0.97	ปานกลาง
8. การได้รับความสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนจากชุมชน	2.74	1.04	ปานกลาง	2.80	0.99	ปานกลาง
9. การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนด้านอาชีพสอดคล้อง คล้อยกับความต้องการของ ท้องถิ่น	2.76	1.00	ปานกลาง	2.81	1.01	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
10. การใช้วิทยากรในห้องเรียน มาช่วยในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนวิชาชีพ	2.91	1.13	ปานกลาง	2.92	1.06	ปานกลาง
11. การวางแผนร่วมกันของ โรงเรียนและชุมชนในการวัด ผลและประเมินผลกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน	2.98	0.97	ปานกลาง	2.93	0.97	ปานกลาง
12. การวางแผนร่วมกันของ โรงเรียนและชุมชนในการ ศึกษาดูงานของโรงเรียนที่จัด กิจกรรมการเรียนการสอน ดีเด่น	3.06	1.02	ปานกลาง	3.03	1.04	ปานกลาง
13. การวางแผนร่วมกันของ โรงเรียนและชุมชนในการจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ในชุมชนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการ ประกอบอาชีพ	3.05	1.00	ปานกลาง	2.94	1.04	ปานกลาง
14. การได้รับความช่วยเหลือ จากชุมชนในการจัดประกวด กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	2.74	1.01	ปานกลาง	2.75	1.03	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.95	0.85	ปานกลาง	2.91	0.84	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบกับ ปัญหาในกิจกรรมการดำเนินการทุกข้อในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรกของผู้บริหารได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ($\bar{X} = 3.21$) การวางแผนร่วมกันของบุคลากรในชุมชนกับ โรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ($\bar{X} = 3.08$) และการวางแผนร่วมกัน ของโรงเรียนและชุมชนในการศึกษาคุณภาพของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่น ($\bar{X} = 3.06$) ส่วนกิจกรรมที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรกของครูผู้สอนได้แก่การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ($\bar{X} = 3.03$) การวางแผนร่วมกันของโรงเรียนและชุมชนในการศึกษาคุณภาพของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียน การสอนดีเด่น ($\bar{X} = 3.03$) และการวางแผนร่วมกันของบุคลากรในชุมชนกับโรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ($\bar{X} = 3.01$)

ส่วนข้อที่เป็นปัญหา 3 อันดับสุดท้ายของผู้บริหารได้แก่ การได้รับความสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากชุมชน ($\bar{X} = 2.74$) การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการจัด ประกาดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.74$) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้าน อาชีพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.81$) และข้อที่เป็นปัญหา 3 อันดับ สุดท้ายของครูผู้สอนได้แก่ การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการจัดประกวดกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.75$) การได้รับความสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจาก ชุมชน ($\bar{X} = 2.80$) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านอาชีพสอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.81$)

ตาราง 7 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอน ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นรายข้อ และรายด้าน

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต						
1. การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการคัดเลือกผู้นำที่ดี	2.86	0.98	ปานกลาง	2.86	1.01	ปานกลาง
2. การจัดอบรมและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน	3.00	1.06	ปานกลาง	2.91	1.05	ปานกลาง
3. ความสามารถของผู้นำชุมชนในการนำความรู้ไปพัฒนาบุคคลภายในชุมชน	3.00	0.94	ปานกลาง	2.90	1.03	ปานกลาง
4. การบริการสถานที่ของโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท	2.51	1.07	ปานกลาง	2.57	1.11	ปานกลาง
5. การบริการการศึกษาด้านอาชีพแก่ชุมชน	2.75	1.03	ปานกลาง	2.75	1.01	ปานกลาง
6. การจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางบริการข่าวสาร และ หอกระจายข่าวแก่ประชาชน	2.51	1.06	ปานกลาง	2.57	1.10	ปานกลาง
7. การให้บริการ อุปกรณ์ สถานที่ของโรงเรียนด้านการ นันทนาการแก่ชุมชน	2.41	1.07	น้อย	2.42	1.12	น้อย

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา
8. การใช้โรงเรียนเป็น สถานที่อนุรักษ์ และ เผยแพร่ขนบธรรมเนียม ประเพณีในท้องถิ่น	2.38	1.01	น้อย	2.49	1.08	น้อย
9. ความรู้ ความสามารถ ของบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการปรับปรุง อาคารสถานที่ให้สอดคล้อง กับการดำเนินงาน โครงการกศ. พช.	2.49	0.96	น้อย	2.61	1.00	ปานกลาง
10. การติดตามการวัดผล และประเมินผลโครงการ กศ. พช. จาก สปอ. สปจ.	2.76	1.04	ปานกลาง	2.75	1.02	ปานกลาง
11. การวางแผนร่วมกัน ของครูและผู้นำชุมชนใน การปรับปรุงอาคารและ สถานที่ของโรงเรียน	2.62	1.08	ปานกลาง	2.72	1.07	ปานกลาง
12. การศึกษาแนวทางและ วิธีการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ บุคคลในชุมชน	2.74	0.98	ปานกลาง	2.82	0.98	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัญหา	ผู้บริหาร N = 140			ครูผู้สอน N = 385		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
13. การใช้โรงเรียนเป็น ศูนย์กลางในการให้ความรู้ และพัฒนาอาชีพแก่ ประชาชนในชุมชน	2.59	0.99	ปานกลาง	2.69	1.07	ปานกลาง
14. การจัดกิจกรรมของ โรงเรียนด้านวิชาชีพที่ น่าสนใจบริการประชาชน	2.75	1.03	ปานกลาง	2.87	1.01	ปานกลาง
15. การใช้โรงเรียนเป็น สถานที่จัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง	2.60	1.02	ปานกลาง	2.74	1.04	ปานกลาง
16. การจัดครูรับผิดชอบ ด้านการบริการข่าวสารแก่ ประชาชน	2.46	1.00	น้อย	2.63	1.02	ปานกลาง
17. การให้บริการข่าวสาร แก่ประชาชนได้ทั่วถึงทั้ง หมู่บ้าน	2.57	1.00	ปานกลาง	2.74	1.04	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.65	0.76	ปานกลาง	2.71	0.82	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้าน
การบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบกับปัญหาในกิจกรรมการ
ดำเนินการทุกข้อ ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 7, 8 ที่เป็นปัญหาในระดับน้อย ข้อที่เป็นปัญหา 3
อันดับแรกของผู้บริหารได้แก่ การจัดอบรมและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ($\bar{X} = 3.00$)
ความสามารถของผู้นำชุมชนในการนำความรู้ไปพัฒนาบุคคลภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.00$) และ
การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการคัดเลือกผู้นำที่ดี ($\bar{X} = 2.86$) ส่วนกิจกรรมที่เป็น
ปัญหา 3 อันดับแรกของครูผู้สอนได้แก่ การจัดอบรมและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน
($\bar{X} = 2.91$) ความสามารถของผู้นำชุมชนในการนำความรู้ไปพัฒนาบุคคลภายในชุมชน
($\bar{X} = 2.90$) และการจัดกิจกรรมของโรงเรียนด้านวิชาชีพที่น่าสนใจบริการประชาชน
($\bar{X} = 2.87$)

ส่วนข้อที่เป็นปัญหา 3 อันดับสุดท้ายของผู้บริหารได้แก่ การใช้โรงเรียนเป็นสถานที่
อนุรักษ์ และเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.38$) การให้บริการ อุปกรณ์
สถานที่ของโรงเรียนด้านการนันทนาการแก่ชุมชน ($\bar{X} = 2.41$) และการจัดครูรับผิดชอบด้าน
การบริการข่าวสารแก่ประชาชน ($\bar{X} = 2.46$) และข้อที่เป็นปัญหา 3 อันดับสุดท้ายของครู
ผู้สอนได้แก่ การให้บริการ อุปกรณ์สถานที่ของโรงเรียนด้านการนันทนาการแก่ชุมชน
(ค่าเฉลี่ย 2.42) การใช้โรงเรียนเป็นสถานที่อนุรักษ์ และเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีใน
ท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.49$) และการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางบริการข่าวสารและหอกระจายข่าวแก่
ประชาชน ($\bar{X} = 2.57$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 8 การเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้านและโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การดำเนินงาน / แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.11	0.06	0.11
ภายในกลุ่ม	137	72.20	0.53	
รวมทั้งหมด	139	72.32		
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.33	0.67	0.92
ภายในกลุ่ม	137	99.21	0.72	
รวม	139	100.54		
ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.37	0.18	0.32
ภายในกลุ่ม	137	79.13	0.58	
รวม	139	79.50		
โดยรวม				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.19	0.09	0.18
ภายในกลุ่ม	137	70.31	0.51	
รวม	139	70.50		

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าปัญหาของผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 การเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้านและโดยรวมจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การดำเนินงาน / แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.92	0.46	0.86
ภายในกลุ่ม	382	204.76	0.54	
รวมทั้งหมด	384	205.68		
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ				
จัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
ระหว่างกลุ่ม	2	2.41	1.20	1.72
ภายในกลุ่ม	382	267.32	0.70	
รวม	384	269.73		
ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.26	0.63	0.93
ภายในกลุ่ม	382	258.48	0.68	
รวม	384	259.74		
โดยรวม				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.44	0.72	1.33
ภายในกลุ่ม	382	206.44	0.54	
รวม	384	207.89		

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าปัญหาของครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริหาร เพื่อการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ด้านการ บริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้านและโดยรวมจำแนกตามระยะเวลาในการเข้าโครงการ

การดำเนินงาน / ระยะเวลาในการเข้าโครงการ	จำนวนผู้ตอบ	$\bar{X}$	S.D.	t
ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน				
เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี	131	2.65	0.75	3.39*
เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี	254	2.91	0.71	
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี	131	2.71	0.89	3.34*
เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี	254	3.01	0.79	
ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต				
เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี	131	2.58	0.84	2.17*
เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี	254	2.77	0.81	
โดยรวม				
เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี	131	2.65	0.77	3.20*
เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี	254	2.90	0.70	

* $p < .05$

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และโดยรวมจำแนกตามระยะเวลาในการเข้าโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ขนาด	โรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี			โรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี		
	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา
เล็ก	27	2.53	ปานกลาง	40	2.84	ปานกลาง
กลาง	57	2.62	ปานกลาง	94	2.96	ปานกลาง
ใหญ่	47	2.75	ปานกลาง	120	2.89	ปานกลาง
รวม	131	2.65	ปานกลาง	254	2.91	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี ประสบปัญหาในการดำเนินงานด้านการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง (โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.65$ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.91$)

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ขนาด	โรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี			โรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี		
	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา
เล็ก	27	2.51	ปานกลาง	40	2.89	ปานกลาง
กลาง	57	2.75	ปานกลาง	94	3.08	ปานกลาง
ใหญ่	47	2.78	ปานกลาง	120	2.99	ปานกลาง
รวม	131	2.71	ปานกลาง	254	3.01	ปานกลาง

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี ประสบปัญหาในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ในระดับปานกลาง (โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.71$ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี $\bar{X} = 3.01$)

ตาราง 13 ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามขนาดโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ขนาด	โรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี			โรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี		
	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา
เล็ก	27	2.29	ปานกลาง	40	2.78	ปานกลาง
กลาง	57	2.60	ปานกลาง	94	2.81	ปานกลาง
ใหญ่	47	2.73	ปานกลาง	120	2.74	ปานกลาง
รวม	131	2.58	ปานกลาง	254	2.77	ปานกลาง

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี ประสบปัญหาในการดำเนินงานด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ในระดับปานกลาง (โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.58$ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.77$)

ตาราง 14 ค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาของครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ขนาด	โรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี			โรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี		
	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา	จำนวนคน	$\bar{X}$	ระดับปัญหา
เล็ก	27	2.44	ปานกลาง	40	2.84	ปานกลาง
กลาง	57	2.66	ปานกลาง	94	2.95	ปานกลาง
ใหญ่	47	2.75	ปานกลาง	120	2.87	ปานกลาง
รวม	131	2.65	ปานกลาง	254	2.90	ปานกลาง

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี ประสบปัญหาในการดำเนินงาน โดยรวม ในระดับปานกลาง (โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.65$ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี $\bar{X} = 2.90$)

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชนระหว่างขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of Variance)

แหล่งความแปรปรวน (SV)	df	SS	MS	F
ขนาดโรงเรียน A	2	0.64	0.32	0.61
ระยะเวลา B	1	5.71	5.71	10.92*
ปฏิสัมพันธ์ (A x B)	2	0.74	0.37	0.71
ภายในกลุ่ม	379	198.30	0.52	
รวม	384	205.68		

*p < .05

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.

2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาโรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี ประสบปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of Variance)

แหล่งความแปรปรวน (SV)	df	SS	MS	F
ขนาดโรงเรียน A	2	2.10	1.05	1.53
ระยะเวลา B	1	7.33	7.33	10.70*
ปฏิสัมพันธ์ (A x B)	2	0.38	0.19	0.28
ภายในกลุ่ม	379	259.62	0.69	
รวม	384	269.73		

*p < .05

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาโรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี ประสบปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตระหว่างขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of Variance)

แหล่งความแปรปรวน (SV)	df	SS	MS	F
ขนาดโรงเรียน A	2	1.05	0.52	0.79
ระยะเวลา B	1	2.94	2.94	4.40*
ปฏิสัมพันธ์ (A x B)	2	2.50	1.25	1.87
ภายในกลุ่ม	379	253.04	0.67	
รวม	384	259.74		

*p < .05

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาโรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี ประสบปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอน
เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวม
ระหว่างขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ โดยการวิเคราะห์
ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Analysis of Variance)

แหล่งความแปรปรวน (SV)	df	SS	MS	F
ขนาดโรงเรียน A	2	1.18	0.59	1.11
ระยะเวลา B	1	5.16	5.16	9.75*
ปฏิสัมพันธ์ (A x B)	2	0.94	0.47	0.89
ภายในกลุ่ม	379	200.35	0.53	
รวม	384	207.87		

* $p < .05$

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาโรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี ประสบปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 สรุปข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดปทุมธานี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านต่าง ๆ จากแบบสอบถาม จำนวน 132 ชุด คิดเป็นร้อยละ 25.14 ของแบบสอบถาม 525 ชุดที่ได้รับคืนมา สรุปข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาโดยการคัดเลือกคำตอบที่มีความถี่สูงสุดไปหาดำสุดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน มีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ควรให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชนเป็นผู้ทำการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควรจัดบุคลากรประสานงานและช่วยเหลือทางโรงเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ และควรทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะด้านวิชาชีพ และควรใช้วิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพมาช่วยสอนในโรงเรียน

ด้านที่ 3 ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ดังนี้ ควรทำการอบรมและสัมมนาผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง ควรจัดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถให้การอบรม และควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงบริเวณและสถานที่ของโรงเรียนและควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่จะบริการชุมชนอย่างเพียงพอ

ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ด้านต่าง ๆ จากกลุ่มตัวอย่าง 6 คน สรุปผลการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน ปัญหาที่พบในการดำเนินงานที่สำคัญได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ครูต้องการแบบสำรวจที่มีคุณภาพครูไม่ค่อยมีเวลาในการดำเนินการสำรวจ งบประมาณที่ใช้ในการสำรวจมีน้อย ครูมีข้อเสนอแนะคือควรปรับปรุงแบบสำรวจให้มีคุณภาพ ครูควรทำการสำรวจโดยใช้เวลาร่างจากการสอบถามปกติและควรจัดงบประมาณในการสำรวจให้เพียงพอ

ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาที่พบในการดำเนินงานด้านนี้ที่สำคัญได้แก่ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ บุคลากรในชุมชนไม่ค่อยมีเวลาร่วมมาที่โรงเรียน เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ขาดวิทยากรในท้องถิ่นทางด้านวิชาชีพ ครูมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรเพิ่มงบประมาณเป็นค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่นด้านวิชาชีพ ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และควรเชิญผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชนเข้าประชุมงานต่าง ๆ ของโรงเรียนในวันหยุดโดยเฉพาะวันอาทิตย์

ด้านที่ 3 ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัญหาที่พบในการดำเนินงานที่สำคัญได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดอบรม สัมมนาผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนไม่นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ขาดบุคลากรด้านวิชาชีพที่จะบริการชุมชน ครูมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ควรคัดเลือกผู้นำชุมชนที่มีความเสียสละ มีใจรักในการพัฒนาชุมชนเข้ารับการอบรม สัมมนาและควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ โดยมีค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานีสรุปขั้นตอนการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้านและโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน 157 โรงเรียน จำนวนรวม 2,280 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 157 คน และครูผู้สอนจำนวน 2,123 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน 140 คน ครูผู้สอน 385 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 525 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน

เขตชนบท จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ แล้วผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2. ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์แบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจำแนกตามสถานภาพ ขนาดโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ (เปรียบเทียบเป็นรายด้านและโดยรวม)

ตอนที่ 4 สรุปข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์แบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจำแนกตามสถานภาพ ขนาดโรงเรียน และระยะเวลาในการเข้าโครงการ

1.1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา ไปให้ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 157 ฉบับ ได้รับคืน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.17 และส่งไปให้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 463 ฉบับ ได้รับคืน 385 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.15

1.2 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา ไปให้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่โรงเรียนเข้าโครงการมากกว่า 5 ปี จำนวน 163 ฉบับ ได้รับคืน 131 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.37 และส่งไปให้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่โรงเรียนเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 300 ฉบับ ได้รับคืน 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.67

2. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวม พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาในระดับปานกลาง ด้านที่เป็นปัญหามีปานกลางเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน และด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2 ปัญหาด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกปัญหาก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน แต่เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากค่าคะแนนเฉลี่ยสูงไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำ 3 อันดับแรกได้แก่งบประมาณที่ใช้ในการสำรวจ คุณภาพของเครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ และการกำหนดขั้นตอนการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชน

2.3 ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกปัญหาก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน แต่เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากค่าคะแนนเฉลี่ยสูงไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำ พบว่า ปัญหา 3 อันดับแรกของผู้บริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนร่วมกันของบุคลากรในชุมชนกับโรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ และการวางแผนร่วมกันของโรงเรียนและชุมชนในการศึกษาดูงานของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่น ส่วนกิจกรรมที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรกของครูผู้สอนได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนร่วมกันของโรงเรียนในการศึกษาดูงานของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่นและการวางแผนร่วมกันของบุคลากรในชุมชนกับโรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

2.4 ปัญหาด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อการให้บริการ อุปกรณ์สถานที่ของโรงเรียน ด้านนันทนาการแก่ชุมชน และข้อการใช้โรงเรียนเป็นสถานที่อนุรักษ์ และเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น ที่เป็นปัญหาในระดับน้อย ข้อที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรกของผู้บริหารได้แก่ การจัดอบรมและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ความสามารถของผู้นำชุมชนในการนำความรู้ไปพัฒนาบุคคลภายในชุมชน และการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการคัดเลือกผู้นำที่ดี ส่วนกิจกรรมที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรกของครูผู้สอน ได้แก่ การจัดอบรมและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ความสามารถของผู้นำชุมชนในการนำความรู้ไปพัฒนาบุคคลภายในชุมชน

และการจัดกิจกรรมของโรงเรียนด้านวิชาชีพที่น่าสนใจบริการประชาชน

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการสรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี รายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี ประสบปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี รายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการพบว่าไม่มีผลต่อปัญหารายด้านและโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. สรุปข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จากแบบสอบถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านซึ่งไม่ซ้ำกับข้อเสนอแนะของด้านอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้ (1) ควรให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนเป็นผู้ทำการสำรวจปัญหาและความต้องการ โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (2) ควรให้ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการอบรมและสัมมนาอย่างต่อเนื่อง (3) ควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะด้านวิชาชีพ (4) ควรใช้วิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพมาช่วยสอนในโรงเรียน (5) ควรจัดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรม (6) ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงบริเวณและสถานที่ของโรงเรียน (7) ควรทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง (8) ควรจัดบุคลากรประสานงานและช่วยเหลือโรงเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ (9) ควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่จะบริการชุมชนอย่างเพียงพอ

5. สรุปผลการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

5.1 ปัญหาในการดำเนินงาน ปัญหาจากการสัมภาษณ์ครูที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านที่ไม่ซ้ำกับปัญหาจากการสัมภาษณ์ด้านอื่น ๆ ปรากฏดังนี้ (1) ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง (2) ครูต้องการแบบสำรวจที่มีคุณภาพ (3) งบประมาณที่ใช้ในการสำรวจมีน้อยไม่เพียงพอ (4) ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ (5) ขาดวิทยากรในท้องถิ่นทางด้านวิชาชีพ (6) ขาดงบประมาณในการจัดอบรมและสัมมนาผู้นำชุมชน (7) ขาดบุคลากรด้านวิชาชีพที่จะบริการชุมชน (8) ครูไม่ค่อยมีเวลาในการดำเนินการสำรวจ (9) บุคลากรในชุมชนไม่ค่อยมีเวลาว่างมาที่โรงเรียน เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

5.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านซึ่งไม่ซ้ำกับข้อเสนอแนะของด้านอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้ (1) ควรปรับปรุงแบบสำรวจให้มีคุณภาพ (2) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง (3) ควรคัดเลือกผู้นำชุมชนที่มีความเสียสละมีใจรักในการพัฒนาชุมชนเข้ารับการอบรมสัมมนา (4) ควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพโดยมีค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง (5) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจและเห็นความสำคัญการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายด้านและโดยรวม

ด้านที่ 1 การบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่าปัญหาทุกปัญหาก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สาเหตุที่ทำให้ปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานด้านนี้ไม่มีขั้นตอนยุ่งยากเท่าใดมากนัก เพียงแต่นำแบบสำรวจไปสอบถามข้อมูลจากชาวบ้าน แล้วนำมาวิเคราะห์ มาจัดทำแผนงาน โครงการ และจัดประชุมปรึกษาหารือและประสานงานกัน

ปัญหาที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการสำรวจและคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ เนื่องจากงบประมาณที่ใช้ในการสำรวจมีน้อย และเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจไม่ค่อยตรงตามสภาพที่ต้องการใช้ ส่งผลให้ข้อมูลจากการสำรวจคลาดเคลื่อน

ไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้การวางแผนการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่ต้องการ การที่จะได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันต้องทำการสำรวจเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการสำรวจปัญหาให้เพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งต้องปรับปรุงแบบสำรวจให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณฑิพย์ รุ่งพิรพงษ์ (2537 : 113) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงในการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ได้แก่ด้านงบประมาณ การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการไม่เพียงพอ และข้อมูลการสำรวจไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง และผลการวิจัยของ สราวุฒิ ปัญญาบุญ (2536 : 143) ซึ่งได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งพบว่างบประมาณในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงพอแก่ความจำเป็น และงานวิจัยของ สุพีร์ พวงวารรัตน์ (2536 : 131) ซึ่งศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินการในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในปีงบประมาณ 2534 ซึ่งพบว่าโรงเรียนได้รับงบประมาณจำกัด และไม่ต่อเนื่องทำให้การดำเนินงานด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการไม่เป็นปัจจุบัน

ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาทุกปัญหาก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สาเหตุที่ทำให้ปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทนี้ เป็นการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา ให้ได้ผลอย่างจริงจังนั่นเอง โดยเน้นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นงานประจำที่โรงเรียนดำเนินการอยู่แล้ว จึงทำให้มีปัญหาในการดำเนินงานไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพศาล พรชัยสิทธิกุล (2540 : 182) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมพื้นฐานในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เขตการศึกษา 1 ซึ่งพบว่าการดำเนินงานด้านการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มีปัญหาเฉลี่ยในระดับปานกลาง เนื่องจากการเน้นวิชาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นงานประจำที่โรงเรียนต้องดำเนินการตามนโยบาย จึงทำให้สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่ 3 ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ปัญหาการดำเนินงานในด้านนี้โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาทุกข้อก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ยกเว้น 2 ข้อ คือ การให้บริการอุปกรณ์ สถานที่ของโรงเรียนด้านนันทนาการแก่ชุมชน และการใช้โรงเรียนเป็นสถานที่อนุรักษ์และเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาในระดับน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเป็นงานในหมวดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งเป็นงานหลักงานหนึ่งใน 6 หมวดงานที่โรงเรียนปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว และมีครูผู้รับผิดชอบงานนี้โดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ปัญญาบุญ (2536 : 143) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าการดำเนินการจัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมกีฬา นันทนาการแก่ชุมชนมีปัญหาในระดับน้อย สาเหตุที่ทำให้ปัญหาด้านการให้บริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานด้านนี้ เป็นการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่นการให้บริการข่าวสาร การจัดหอกระจายข่าว การใช้สถานที่ของโรงเรียนจัดอบรม สัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน การดำเนินงานด้านนี้เป็นการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงทำให้การดำเนินงานด้านนี้มีปัญหาในระดับปานกลางเท่านั้น

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เป็นรายด้านและโดยรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุว่าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นโครงการพิเศษที่สำนักงานคณะ

กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มอบหมายให้โรงเรียนดำเนินการนอกเหนือไปจากภารกิจ การเรียนการสอนตามปกติซึ่งครูทุกคนในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือครูผู้สอนใน โรงเรียนขนาดต่างกัน จะต้องดำเนินการร่วมกันทุกขั้นตอน จึงทำให้ประสบปัญหาเหมือน ๆ กัน ซึ่งแสดงว่าขนาดของโรงเรียนไม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีปัญหาแตกต่างกัน ดังผลการวิจัยของ เจตน์ รอดกล (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สระบุรี ซึ่งพบว่าการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน เขตชนบท จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

4. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาต่างกันมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายด้านและโดยรวม พบว่าครูที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาต่างกัน มีปัญหาแตกต่างกันทุกรายด้านและโดยรวมก็แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สาเหตุที่ทำให้ครูผู้สอนมีปัญหาแตกต่างกันทุกรายด้านและโดยรวมนั้น อาจเป็น เพราะว่าโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาต่างกัน ทำให้สภาพแวดล้อม ปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ในการดำเนินงานอันได้แก่บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการมีความแตกต่างกัน โรงเรียนที่เข้าโครงการมากกว่า 5 ปี บุคลากรทั้งครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์ ในการทำงาน มีการแก้ไขปัญหและอุปสรรคแต่ละอย่างทุกปี มีความเข้าใจในหลักการและการ ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นอย่างดี มีการจัดหาและรับ บริจาคอุปกรณ์การสอนเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้มีความพร้อมในการทำงาน

ส่วนโรงเรียนที่เข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนมี ประสบการณ์ในการทำงานน้อย อาจไม่เข้าใจในหลักการและการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเท่าที่ควร วัสดุอุปกรณ์การสอนก็มีไม่เพียงพอแก่ความจำเป็น ต้องใช้เวลาในการจัดซื้อเพิ่มเป็นปี ๆ ไป เพราะขาดงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการ โรงเรียนต้องจัดหาเอง ทำให้การดำเนินงานมีอุปสรรคและปัญหามาก

จากสภาพดังกล่าวจึงส่งผลให้ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะ เวลาต่างกันมีปัญหาในการดำเนินงานแตกต่างกัน แสดงว่าระยะเวลาที่โรงเรียนเข้าโครงการ

เป็นปัจจัยที่ทำให้ครูผู้สอนมีปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวี เชื้อสุวรรณ (2528 : 91) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ระหว่าง 5 - 10 ปี สามารถปฏิบัติงานได้ดีและแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี

5. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และอยู่ในโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การที่ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและอยู่ในโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 95.40 มีวุฒิปริญญาตรี (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี, 2539 : 2) จึงมีพื้นฐานความรู้ความสามารถใกล้เคียงกัน และครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการนี้ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทจากการประชุม อบรม สัมมนา ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีจัดขึ้นในลักษณะเดียวกันทุกปี ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีความรู้ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทไม่แตกต่างกัน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และอยู่ในโรงเรียนที่เข้าโครงการระยะเวลาต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑิพย์ รุ่งพิรพงษ์ (2537 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งพบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับเดียวกัน ตำแหน่งเดียวกัน จะมีปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

1. โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดและทำอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนควรประชุมชี้แจงให้บุคลากรทุกคนเข้าใจในหลักการและรายละเอียดของโครงการอย่างชัดเจนก่อนลงมือดำเนินงานตามโครงการ

3. โรงเรียนควรวางแผนงานโครงการต่าง ๆ ร่วมกับผู้นำชุมชน
4. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมตามโครงการให้ได้ผลอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาศึกษาหาความรู้จากโรงเรียน
5. หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียน ในโครงการฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญกับการเตรียมบุคลากรของโรงเรียนในโครงการ ฯ ให้มีความพร้อมและควรดำเนินการนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ ฯ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษาประสบความสำเร็จ
2. ควรมีการศึกษาโดยวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษาว่าทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันหรือไม่ การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อทำได้มากน้อยเพียงใด และควรมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง
3. ควรศึกษาประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษาว่าได้รับผลมากน้อยเพียงใดเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการกับนอกโครงการว่ามีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. เอกสารประกอบการอบรมเจ้าหน้าที่ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. และประชุมสัมมนาผู้นำท้องถิ่นในเขตบริการโรงเรียน
ปีงบประมาณ 2538. ปทุมธานี : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดปทุมธานี, 2538.
-, เอกสารประกอบการอบรมเจ้าหน้าที่ดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท(กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2539. ปทุมธานี : หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี, 2539.
-, เอกสารประกอบการสรุปผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ
2530-2534. ปทุมธานี : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ปทุมธานี, 2535.
- การประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, สำนักงาน. รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท(กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2530-2536. สุราษฎร์ธานี :
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2537.
- การประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์, สำนักงาน. เทคนิคการพัฒนาโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบทอย่างยั่งยืนโดยใช้โรงเรียนผู้นำโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบท. เพชรบูรณ์ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเพชรบูรณ์, 2539. อัดสำเนา
- กุศล บุญยมาลิก. "การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท," วารสารพัฒนาชุมชน.
31(11) : 16-16 ; พฤศจิกายน 2535.
- โกศล คำเต็ม. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบทของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
อำเภอ และโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536ข.
- _____ .คู่มือแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.
- _____ .รายงานผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช.ปี 2537. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537.
- _____ .รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช. ปีงบประมาณ 2526-2527. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528.
- _____ .รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช. ปีงบประมาณ 2528-2529. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.
- _____ .รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช. ปีงบประมาณ 2530-2531. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532.
- _____ .รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช. ปีงบประมาณ 2533-2534. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536ก.
- _____ .สรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ประจำปีงบประมาณ 2526. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ข่าวการพิมพ์, 2527.
- _____ .สรุปผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. กรุงเทพฯ : กราฟิการพิมพ์, 2529.
- _____ .เอกสารประกอบความรู้การศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526.
- ค้วน ขาวหนู. "บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชนบท," วารสารพัฒนาชุมชน. 22(5) : 37-46 ; พฤษภาคม 2526.
- จังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. สรุปผลการประเมินระดับการพัฒนาหมู่บ้านจังหวัดปทุมธานี ปี 2537. ปทุมธานี : ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล สำนักงานจังหวัดปทุมธานี กระทรวงมหาดไทย, 2538.

- เจตน์ รตกล. การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ดิเรก ฤกษ์หำย. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์, 2522.
- ทนงศักดิ์ กุ่มไชนะ. คู่มือสอบพัฒนากร. กรุงเทพฯ : บริษัทการพิมพ์, 2534.
- ทวี เชื่องสุวรรณ. ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ทองอยู่ แก้วไทรส. "งานสำคัญที่ถูก(แก้ง)ลืมในการพัฒนาชนบทยากจน," การศึกษาแห่งชาติ. 16 : 35-43 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2524.
- ธานี วรรณพัฒน์. "ข้อมูล จปฐ.ชี้ให้เห็นอะไร?," พัฒนาชุมชน. 35(3) : 40-41 ; มีนาคม 2539.
- นิพนธ์ ศศิธร. "การพัฒนากำลังคนเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนและการพัฒนาชนบทไทย," ในการสัมมนาทางวิชาการการศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนาชนบทไทย. หน้า 12-25. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- บุญทัน สุขกลาง. การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช) ตามทัศนะของข้าราชการครูและนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- ประจวบ คล้ายเจียม. คู่มือศึกษา-สอนวิชาหลักและวิธีพัฒนาชุมชน. ม.ป.ท.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. "นักวิจัยคุย," ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 10(6) : 29-30 ; สิงหาคม - กันยายน 2530.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. การบริหารและนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.
- ผดุง อารยะวิญญู และคนอื่น ๆ. ปัญหาในการบริหารการพัฒนาชนบทของรัฐบาล. รายงานการวิจัย. ม.ป.ท., 2528.

- พัชรา สร้อยจิต. การศึกษาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์
ศ.ม. : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. "การศึกษากับการพัฒนาชนบท," พัฒนาชุมชน. 23(5) : 4-14 ;
พฤษภาคม. 2527.
- ไพศาล พรชัยสิทธิกุล. ศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมพื้นฐานในโครงการ
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เขตการศึกษา 1 วิทยานิพนธ์
กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540.
- เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. พื้นฐานทางสังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา
- มนต์ทิพย์ รุ่งพีระพงษ์. การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการการศึกษาเพื่อ
พัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการ.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2533.
- มหาดไทย, กระทรวง. เทศาภิบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การปกครอง, 2535.
- รสสุธา สุวลักษณ์. การศึกษาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533.
- ระวี ภาวิไล. "ข้อคิดเรื่องการพัฒนาชนบท," ข่าวสารการชน. 25 : 37-42 ; กันยายน 2524.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด, 2538.
- วริวรรณ สิงห์ทอง. ศึกษาการปฏิบัติงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- วิรัช เที่ยงหงษากุล. "บทบาทของสถานศึกษากับการพัฒนาชนบท," หลักการพัฒนาชุมชน
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์อักษร. 2539.

- ศราวสิ ปัญญาบุญ. สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี. 2536.
- ศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. แผนปฏิรูปการศึกษาจังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี : ฝ่ายแผนงานและติดตามประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, 2539. อัดสำเนา
- ศูนย์ดำเนินงานโครงการ ก.ศ.พช.ที่ 1. แนวทางการพัฒนาแบบผสมผสาน. ม.ป.ท. ม.ป.ป., อัดสำเนา
- ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ, สำนักงาน. "กชช. องค์การเพื่อการพัฒนาชนบท," ชนบทไทย. 20(10) : 67-75 ; กันยายน 2535ก.
- _____. แผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2535ข.
- สนธยา พลศรี. กระบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537.
- สนิท สมัครการ. "การศึกษากับการพัฒนาชนบท," การศึกษาแห่งชาติ. 15(6) : 16-21 ; กันยายน 2524.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. "ปัจจัยต่อความสำเร็จพัฒนาชนบทไทย," มติชน. 17 เมษายน 2539. หน้า 21.
- สมพงศ์ แสงศรี. การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา กศ.พช. ปี 2526. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อัดสำเนา
- สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์. "บทบาทของการศึกษากับการพัฒนาชุมชน," สารพัฒนาหลักสูตร. 24 : 21 - 27 ; กันยายน 2526.
- สะอาด ฟองอินทร์. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- สุทธิ แสนสุวรรณศรี. การศึกษาเจตคติของครู ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533
- สุนทร พูนเอียด. กระบวนการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์แฉศ, 2536. อัดสำเนา

- สุภรณ์ ศรีพหล. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2525.
- สุรพล กาญจนะจิตรา. "การพัฒนาคุณภาพชีวิตในชนบท," พัฒนาชุมชน. 20(10) : 56-65 ;
2524.
- สุรางค์ ชูสิงห์. การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของ
โรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบท ตามโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529.
- อนงค์ ลอยมา. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการพัฒนาชนบทของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทจังหวัดนครราชสีมา
: ศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536
- อรพินทร์ ชูชม. เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัย 521. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- อ้อมทิพย์ เมฆรักขาวนิชแคมปี. การประเมินผลโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อชาวชนบท.
เชียงใหม่ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ กรมการศึกษานอก
โรงเรียน, 2532.
- อุรวรรณ เอื้อประเสริฐ. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีที่อยู่ในและนอกโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชนบท.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- Arbab, Halah. "The Image of the Teacher in Rural Colombia : An Inquiry into Themes,
Metaphors, and Implications for Education Rural Development," Dissertation
Abstracts International. 56 (3) : 894-A ; September, 1995.
- Bajracharya, Bhishna Nanda. "Small Towns and Rural Development : A Study of
Urban - Rural Relations in the Hill Region of Nepal.: A Case Study of Banepa,"
Dissertation Abstracts International. 55 (6) : 1653-A ; December, 1994.
- Best, John W. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall,
Inc. 1977.

Bostrom, Elizabeth Ann. "A Case Study of the Evolution of a Community of Learners in an Elementary School Setting," Dissertation Abstracts International. 55 (8) : 2220-A ; February, 1995.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement. 30 : 607-610 ; Autumn, 1970.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัญหาของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ท่านตอบให้ครบทุกตอน ทุกข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพ
ความเป็นจริงของท่าน

1. สถานภาพ

() ผู้บริหารโรงเรียน

() ครูผู้สอน

2. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

() ขนาดเล็ก (นักเรียน 1-121 คน)

() ขนาดกลาง (นักเรียน 121-300 คน)

() ขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)

3. โรงเรียนเข้าโครงการนี้ เมื่อปี พ.ศ.

() 2530 () 2531 () 2532 () 2533 () 2534

() 2535 () 2536 () 2537 () 2538 () 2539

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน

ในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาว่า กิจกรรมการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนของท่าน ประสบกับปัญหาตามรายการต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด โปรดตอบโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5 4 3 2 1 เพียงช่องเดียว โดยถือเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาในการดำเนินงานน้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหาเลย

ตัวอย่างการตอบ

ข้อที่	กิจกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช.	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
0)	1. ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นำชุมชน	✓	..	...	...	

จากตัวอย่างข้างบนแสดงว่า ท่านมีความเห็นว่าโรงเรียนของท่านมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้นำชุมชน

ข้อที่	กิจกรรมการดำเนินงาน โครงการ กศ.พช.	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	1. ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน					
1	การกำหนดขั้นตอนการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาของชุมชน	..	..	...	...	
2	การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบในการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	..	..	...	...	
3	ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	..	..	...	...	
4	งบประมาณสำหรับใช้ในการสำรวจ ฯ	..	..	...	...	
5	คุณภาพของเครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ ฯ	..	..	...	...	
6	ความร่วมมือจากชุมชนในการให้ข้อมูล	..	..	...	...	
7	การนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาใช้ในการ จัดทำแผนงาน โครงการ	..	..	...	...	
8	การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน ราชการต่างๆในพื้นที่	..	..	...	...	
9	การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้นำในชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯ	..	..	...	...	
10	การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน	..	..	...	...	
11	การประชุมหารือระหว่างโรงเรียนกับผู้นำท้องถิ่นเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯ	..	..	...	...	
12	การประชุมหารือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน	..	..	...	...	
13	การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในพื้นที่	..	..	...	...	
14	การได้รับความช่วยเหลือจากผู้นำในท้องถิ่น	..	..	...	...	
15	การได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน	..	..	...	...	
16	การได้รับความช่วยเหลือจากประชาชนในท้องถิ่น	..	..	...	...	
17	การกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบการประเมินผล การดำเนินงาน	..	..	...	...	

ข้อที่	กิจกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช.	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
18	ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงาน	..	..	...	...	
19	แบบสำรวจติดตามผลที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน	..	..	...	...	
20	การดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน	..	..	...	...	
21	ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผลการดำเนินงาน	..	..	...	...	
22	การนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการดำเนินงานในปีต่อไป	..	..	...	...	
	2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
1	การวางแผนร่วมกันของชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน และครูในการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช.	..	..	...	...	
2	การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนในการเลือกวิชาเรียนเพื่อพัฒนาขอบเขตของโรงเรียนในโครงการกศ.พช.	..	..	...	...	
3	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.	..	..	...	...	
4	การเข้าร่วมของผู้ปกครองในการประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน	..	..	...	...	
5	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในชุมชน ในการศึกษา และร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน	..	..	...	...	
6	การวางแผนร่วมกันของบุคลากรในชุมชนกับโรงเรียนเพื่อจัดทำหลักสูตรกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ	..	..	...	...	
7	ความร่วมมือในปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช.ของครูและผู้ปกครอง	..	..	...	...	
8	การได้รับความสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากชุมชน	..	..	...	...	
9	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านอาชีพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	..	..	...	...	
10	การใช้วิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพ	..	..	...	...	

ข้อที่	กิจกรรมการดำเนินงาน โครงการ กศ.พช.	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
11	การวางแผนร่วมกันของโรงเรียนและชุมชน ในการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	..	..	...	...	
12	การวางแผนร่วมกันของชุมชนและโรงเรียนในการศึกษาดูงาน ของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีเด่น	..	..	...	...	
13	การวางแผนร่วมกันของชุมชนและโรงเรียนในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถใน การประกอบอาชีพ	..	..	...	...	
14	การได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดประกวดกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน	..	..	...	...	
	3. ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต					
1	การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการคัดเลือกผู้นำที่ดี	..	..	...	...	
2	การจัดอบรมและสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน	..	..	...	...	
3	ความสามารถของผู้นำชุมชนในการนำความรู้ไปพัฒนาบุคคล ภายในชุมชน	..	..	...	...	
4	การบริการสถานที่ของโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ชุมชน	..	..	...	...	
5	การบริการการศึกษาด้านอาชีพแก่ชุมชน	..	..	...	...	
6	การจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางบริการข่าวสาร และ หอกระจายข่าวแก่ประชาชน	..	..	...	...	
7	การให้บริการ อุปกรณ์สถานที่ของโรงเรียนด้าน การนันทนาการแก่ชุมชน	..	..	...	...	
8	การใช้โรงเรียนเป็นสถานที่อนุรักษ์ และเผยแพร่ ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น	..	..	...	...	
9	ความรู้ ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับ การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน โครงการ กศ. พช.	..	..	...	...	
10	การติดตามการวัดผลและประเมินผลโครงการ กศ. พช.จาก สปอ. สปจ.	..	..	...	...	

ข้อที่	กิจกรรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช.	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
11	การวางแผนร่วมกันของครูและผู้นำชุมชนในการปรับปรุงอาคารและสถานที่ของโรงเรียน	..	..	...	...	
12	การศึกษาแนวทางและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่บุคคลในชุมชน	..	..	...	...	...
13	การใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้และพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน	..	..	...	...	
14	การจัดกิจกรรมของโรงเรียนด้านวิชาชีพที่น่าสนใจบริการประชาชน	..	..	...	...	
15	การใช้โรงเรียนเป็นสถานที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง	..	..	...	...	
16	การจัดครูรับผิดชอบด้านการบริการข่าวสารแก่ประชาชน	..	..	...	...	
17	การให้บริการข่าวสารแก่ประชาชนได้ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน	..	..	...	...	

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา

โปรดเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียนของท่าน ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัญหาของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท(กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ..... ระดับการศึกษา.....
 อายุราชการ.....ปี ปฏิบัติงานในตำแหน่ง.....
 ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาด.....เข้าโครงการ กศ.พช เมื่อปี พ.ศ.....
 ผู้สัมภาษณ์ชื่อ.....วันที่ทำการสัมภาษณ์.....
 เวลาทำการสัมภาษณ์ ตั้งแต่.....น. ถึงเวลา.....น.

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

1. ด้านการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน ประสบกับปัญหาอะไรบ้าง.....

.....

 แนวทางแก้ไขปัญหาคือ.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประสบกับปัญหาอะไรบ้าง...

.....

 แนวทางแก้ไขปัญหาคือ.....

3. ด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านประสบกับปัญหา
อะไรบ้าง

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหาคือ.....

.....

.....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายมนตรี เทพสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี
2. นางประทุม สุรพลพิเชษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง
3. นางนารี คูหาเรืองรอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางพูน
4. นางสาวช่อทิพย์ ธรรมรัตน์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดไพร่ฟ้า
5. นายจรงค์ศักดิ์ เมตตาทั่ว ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ปทุมธานี

ที่ ทม 1007/ ๒๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสุพร จึงเกรียงไกร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พห.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ทั้งนี้ขอในความควบคุมของ

ดร.วีระ สุภากิจ

ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดหาให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริฎา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/๐๔๖๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสุพร จึงเกรียงไกร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

ดร.วีระ สุภากิจ

ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0983

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน นายจรงค์ศักดิ์ เมตตาทั่ว

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสุพร จึงเกรียงไกร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

ดร.วีระ สุภากิจ

ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/๐๓๕๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดโพธิ์ฟ้า

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสุพร จึงเกรียงไกร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ไม่มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

ดร.วีระ สุภากิจ

ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์น้อย

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

nr noon

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0465

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดนาง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสุพร จึงเกรียงไกร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ทั้งนี้ขอในความควบคุมของ

ดร.วีระ สุภากิจ

ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/3267

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสุพร จึงเกรียงไกร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

ดร.วีระ สุภากิจ

ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอลหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือ
จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยขอให้ผู้บริหารและครู
ผู้สอน ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ศธ 1132/4281

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ถนนติวานนท์ อำเภอเมืองปทุมธานี 12000

8 สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ

ด้วย นายสุพร จึงเกรียงไกร นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัญหาของผู้บริหารและครู ในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยขอให้ผู้บริหารและครูผู้สอน ตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูล ในการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อให้ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแจ้งโรงเรียนในสังกัดให้ ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรินทร์ จิตร์น้อม)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด รักษาการแทน

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทร. 5816047, 5816704

โทรสาร. 5816355

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ.พช.

สปอ.สามโลก

ที่	ชื่อโรงเรียน	เข้าโครงการ พ.ศ.	ขนาดโรงเรียน
1	วัดสหราษฎร์บำรุง	2532	เล็ก
2	ประชาบำรุง	2533	“
3	วัดเมตตารามย์	2533	“
4	วัดโบสถ์	2534	“
5	วัดถั่วทอง	2538	“
6	วัดเชิงท่า	2538	“
7	วัดบางนา	2539	“
8	คลองบ้านพร้าว	2531	กลาง
9	วัดป่าจั่ว	2531	“
10	วัดบัวหลวง	2535	“
11	คลองสระ	2536	“
12	สี่แยกบางเตย	2536	“
13	ศาลาหัน	2536	“
14	ชุมชนวัดไก่อทัย	2536	“
15	วัดท้ายเกาะ	2537	“
16	สุเหร่าใหม่เจริญ	2537	“
17	วัดสองพี่น้อง	2537	“
18	วัดปทุมทอง	2537	“
19	วัดสามัคคิยาราม	2538	“
20	วัดสะแก	2538	“
21	วัดบางเตยใน	2539	“
22	บางโพธิ์เหนือ	2539	“
23	บ้านพร้าวใน	2539	“
24	ชุมชนวัดจันทร์กะพ้อ	2539	“

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ.พช. สปอ.ลาดหลุมแก้ว.

ที่	ชื่อ โรงเรียน	เข้าโครงการ พ.ศ.	ขนาดโรงเรียน
1	สังฆรักษ์บำรุง	2533	เล็ก
2	สว่างราษฎร์บำรุง	2534	“
3	บ้านคลองขวางบน	2534	“
4	วัดลำหามเขม	2535	“
5	วัดลาดหลุมแก้ว	2536	“
6	วัดบัวขวัญ	2537	“
7	วัดจันทาราม	2537	“
8	วัดทองสะอาด	2538	“
9	วัดบ่อทอง	2539	“
10	สามวาวิทยา	2531	กลาง
11	บ้านคลองเจ้าเมือง	2532	“
12	คลองบางโพธิ์	2533	“
13	วัดบ่อเงิน	2536	“
14	บางโพธิ์ใหม่	2536	“
15	วัดบัวสุวรรณประดิษฐ์	2536	“
16	วัดสุวรรณจินดาราม	2537	“
17	วัดเนกขัมมาราม	2538	“
18	วัดสุทธาวาส	2539	“
19	คลองลาดช้าง	2539	“
20	คลองพระอุดม	2539	“
21	คลองลากค้อน	2539	“
22	ชุมชนวัดหน้าไม้	2530	ใหญ่
23	ชุมชนวัดบัวแก้วเกษร	2538	“

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ.พช.

สปอ.เมืองปทุมธานี

ที่	ชื่อโรงเรียน	เข้าโครงการ พ.ศ.	ขนาดโรงเรียน
1	วัดเวฬุวัน	2532	กลาง
2	วัดราษฎร์ศรัทธาทำ	2536	“
3	วัดนาง	2537	“
4	วัดโคก	2539	“
5	วัดไพร่ฟ้า	2531	ใหญ่
6	วัดนาวง	2532	“
7	วัดบางคูวัด	2533	“
8	วัดบางกุฎีทอง	2535	“
9	วัดเปรมประชากร	2536	“
10	วัดเทียนถวาย	2536	“
11	วัดรังสิต	2536	“
12	วัดดาวเรือง	2537	“
13	ชุมชนวัดเสด็จ	2537	“
14	วัดมะขาม	2538	“
15	วัดชินวราราม	2538	“
16	ขจรทรัพย์อำรุง	2538	“
17	วัดโบสถ์	2538	“
18	วัดบางเคื่อ	2538	“
19	วัดบางพูน	2539	“
20	สุลักขณะ	2539	“
21	วัดบางนางบุญ	2539	“

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ.พช.

สปอ.คลองหลวง

ที่	ชื่อโรงเรียน	เข้าโครงการ พ.ศ.	ขนาดโรงเรียน
1	อินทรวินิจฉัย	2531	เล็ก
2	วัดพิษณุมิตร	2532	“
3	ปากคลองสอง	2532	“
4	วัดสว่างภพ	2534	“
5	จารุศรบำรุง	2536	“
6	วัดเกิดการอุดม	2537	“
7	สันติอุทิศ	2537	“
8	เจริญวิทยา	2538	“
9	วัดมงคลพุทธาราม	2531	กลาง
10	วัดอู่ข้าว	2533	“
11	บึงเขาย้อน	2535	“
12	คลองสอง	2536	“
13	วัดตะวันเรือง	2537	“
14	วัดศิริจันทาราม	2538	“
15	บ้านบึง	2538	“
16	วัดเพิ่มทาน	2539	“
17	สังข์อ้าวิทยา	2539	“
18	วัดกล้วยห่ม	2535	ใหญ่
19	ชุมชนวัดหัดตสารเกษตร	2536	“
20	ไทยรัฐวิทยา 69	2536	“
21	วัดกลางคลองสาม	2537	“
22	ลำสนุ่น	2538	“
23	วันครู 2502	2538	“
24	วัดคุณหญิงสัมพันธ์	2539	“
25	บุญคุ้มราษฎร์บำรุง	2539	“

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ.พช.

สปอ.ลำลูกกา

ที่	ชื่อ โรงเรียน	เข้าโครงการ พ.ศ.	ขนาดโรงเรียน
1	วัดอดิศร	2532	เล็ก
2	วัดนิเทศน์	2536	“
3	ขจรเนติยุทธ	2536	“
4	วัดกลางคลองสิบ	2537	“
5	วัดแจ้งลำหิน	2538	“
6	วัดลานนา	2539	“
7	วัดเกตุประภา	2531	กลาง
8	วัดมงคลรัตน์	2532	“
9	วัดพิชอุคม	2533	“
10	ร่วมใจประสิทธิ์	2533	“
11	วัดสมุหราษฎร์บำรุง	2534	“
12	วัดสุวรรณ	2534	“
13	วัดคอนใหญ่	2535	“
14	สหราษฎร์บำรุง	2535	“
15	เจริญดีวิทยา	2536	“
16	วัดพิรุณศาสตร์	2536	“
17	วัดโสภณาราม	2537	“
18	วัดทศทิศ	2537	“
19	รวมราษฎร์สามัคคี	2537	“
20	ชุมชนเลิศพินิจพิทยาคม	2537	“
21	วัดธัญญะผล	2538	“
22	ร่วมจิตประสาธ	2538	“
23	วัดประชุมราษฎร์	2538	“
24	วัดคลองชัน	2539	“
25	วัดปัญญาวิทยากาวาส	2539	“
26	ชุมชนวัดท่าเลทอง	2539	“
27	วัดชัยมงคลาราม	2539	“
28	วัดราษฎร์ศรัทธาราม	2539	“
29	วัดกลางคลองสี่	2531	ใหญ่

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ.พช. สปอ.หนองเสือ

ที่	ชื่อโรงเรียน	เข้าโครงการ พ.ศ.	ขนาดโรงเรียน
1	หิรัญพงศ์อนุสรณ์	2532	เล็ก
2	แสนชื่นปานนุกุล	2532	“
3	วัดแสงมณี	2534	“
4	ศาลาลอย	2535	“
5	นิกรรายณ์บำรุงวิทย์	2538	“
6	วัดนพรัตนาราม	2539	“
7	แสนจำหน่ายวิทยา	2531	กลาง
8	นิกรรายณ์บุรณะ	2531	“
9	วัดสุขบุญเทริการาม	2533	“
10	วัดจตุรพิชรวาส	2533	“
11	วัดเจริญบุญ	2535	“
12	วัดโปรยฝน	2536	“
13	วัดธรรมราชณ์เจริญผล	2536	“
14	วัดปทุมนายก	2537	“
15	วัดสอนศิรีเจริญ	2537	“
16	ราชณ์สงเคราะห์วิทยา	2537	“
17	คลอง 11 ศาลาครุ	2538	“
18	วัดจุฬาราม	2539	“
19	วัดพวงแก้ว	2539	“
20	ชุมชนบึงบา	2534	ใหญ่
21	วัดศรีสโมสร	2536	“
22	วัดศรีคณางค์	2536	“
23	คลองสิบสาม	2537	“
24	ชุมชนประชาธิกรอำนวยเวทย์	2537	“
25	วัดราชณ์บำรุง	2538	“
26	อยู่ประชาอนุเคราะห์	2539	“

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ.พช. สปอ.ชัยบุรี

ที่	ชื่อโรงเรียน	เข้าโครงการ พ.ศ.	ขนาดโรงเรียน
1	วัดชุมแก้ว	2536	เล็ก
2	วัดสระบัว	2536	กลาง
3	วัดมูลจินดาราม	2530	ใหญ่
4	ชุมชนวัดพิชิตปิตยาราม	2537	“
5	วัดแสงสรรค์	2537	“
6	วัดเจียนเขต	2538	“
7	วัดอัยยการาม	2538	“
8	วัดนาบุญ	2539	“

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายสุพร จึงเกรียงไกร

เกิดวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2497

สถานที่เกิด อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 67 ซอยสมประสงค์ ตำบลบางปรอก อำเภอเมือง
จังหวัดปทุมธานี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี ถนนพัฒนสัมพันธ์ ตำบลบางปรอก
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2510 ประถมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนวัดหงส์ปทุมवास จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2513 มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2516 ปวช. จากวิทยาลัยช่างกลพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2519 ปวส. จากวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา

พ.ศ. 2525 ค.บ. จากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ปทุมธานี

พ.ศ. 2541 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก

ปัญหาของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ
ของ
สุพร จีงเกรียงไกร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2541

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เป็นรายด้านและโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน 525 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มจากประชากร 2280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จำนวน 3 ด้าน คือด้านการบริหารเพื่อการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการบริการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้านในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาในการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการเข้าโครงการแตกต่างกัน คือเข้าโครงการมากกว่า 5 ปี และเข้าโครงการน้อยกว่า 5 ปี มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ทั้ง 3 ด้านและโดยรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนและระยะเวลาในการเข้าโครงการทั้ง 3 ด้านและโดยรวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

PROBLEMS OF ADMINISTRATORS AND TEACHERS CONCERNING THE
IMPLEMENTATION OF THE EDUCATION FOR RURAL VILLAGE
DEVELOPMENT PROJECT IN PRIMARY SCHOOLS UNDER
THE PRIMARY EDUCATION OFFICE
IN CHANGWAT PATHUM THANI

AN ABSTRACT
BY
SUPORN CHUNGKRIENGKRAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
March 1998

The purposes of the study were to investigate the problems of administrators and teachers concerning the implementation of the education for rural village development project in primary schools under the Primary Education Office in Changwat Pathum Thani and to compare the problems among teachers with different school size and different project-joining-period school.

A sample of 525 subjects was drawn randomly from the population of 2,280 administrators and teachers from the project schools in Changwat Prathum Thani.

The instrument used to collect data were a questionnaires and a structured interview form on 3 aspects of problems: the administration for community development, the community participation in managing learning and teaching activities, and the community services for upgrading the quality of life. Mean and standard deviation were used in the analysis of data and t-test and Two-Way Analysis of Variance were used in the hypothesis testing.

The results of study are as follows :

1. The administrators and the teachers perceived the problems concerning the implementation of the education for rural village development project by overall and by each of the 3 aspects at the moderate level.
2. The administrators and the teachers with different school size did not perceive the overall and each of the 3 aspects of the problems differently .
3. The teachers with different project-joining-period school perceived the overall and each of the 3 aspects of the problems differently at the .05 level of significance.
4. The interaction between the school size and the project-joining-period school did not have on significant effect on the overall and each of the 3 aspects of the problems.